

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2020

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΓΟΡΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΚΑΛΛΙΑΚΜΑΝΗΣ ΗΛΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΘΩΜΑΪΔΗΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ

1. ΕΛΙΑ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ

- 1.1 Τα παράγωγα της ελιάς
- 1.2 Η ιστορία του ελαιόλαδου

2. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ 2007 – 2017

- 2.1 Η παραγωγή του ελαιόλαδου
  - 2.1.1 Τα χαρακτηριστικά της παραγωγής του ελαιόλαδου
  - 2.1.2 Συστήματα παραγωγής
  - 2.1.3 Δομή των καλλιεργειών
- 2.2 Η παγκόσμια παραγωγή εντοπίζεται στην Μεσόγειο
  - 2.2.1 Τα 2/3 της παγκόσμιας παραγωγής από 3 χώρες
  - 2.2.2 Ισπανία
  - 2.2.3 Ιταλία
  - 2.2.4 Ελλάδα
  - 2.2.5 Σύγκριση τεχνολογίας ελαιοτριβείων
- 2.3 Η παραγωγή στον υπόλοιπο κόσμο
- 2.4 Κόστος παραγωγής

3. Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2007 – 2017

- 3.1 Η κατανάλωση στην Ευρώπη
- 3.2 Ισοζύγιο κατανάλωσης στην Ευρώπη
- 3.3 Η κατανάλωση εκτός Ευρώπης

4. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

- 4.1 Η εξαγωγική δραστηριότητα ελαιόλαδου
- 4.2 Η εισαγωγική δραστηριότητα ελαιόλαδου
- 4.3 Ισοζύγιο εισαγωγών εξαγωγών

5. Η ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2007-2017

- 5.1 Μέση τιμή ελαιόλαδου
- 5.2 Μέση τιμή έξτρα παρθένου ελαιόλαδου

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΛΙΑ, ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ

1.1 Τα παράγωγα της ελιάς

Ελαιόλαδο

Ελαιόλαδο είναι το λάδι που προέρχεται από τους καρπούς της ελιάς.

Το ελαιόλαδο είναι βασικό στοιχείο της μεσογειακής διατροφής και θεωρείται προϊόν υγιεινής διατροφής λόγω της περιεκτικότητάς του σε μονοακόρεστα λιπαρά. Είναι το έλαιο των καρπών της ελιάς. Εξάγεται με έκθλιψη των ελιών, οι οποίες πρέπει να συλλέγονται πριν από την τελική τους ωρίμανση, όταν δηλαδή έχουν χρώμα πράσινο-μελιτζανί, καθώς η ποιότητα του λαδιού τους είναι πολύ καλύτερη από αυτήν του λαδιού που εξάγεται από τους τελείως ώριμους καρπούς. Οι ελιές συλλέγονται με τα χέρια ή, όταν είναι τελείως ώριμες, με τίναγμα του δέντρου. Αποθηκεύονται σε ξύλινα δοχεία ή σε σωρούς, σε καλά αεριζόμενους χώρους για να αποφευχθεί η ζύμωση.

Πυρηνέλαιο

Το πυρηνέλαιο είναι λάδι που προέρχεται από την επεξεργασία του πυρήνα και της ψίχας της ελιάς. Καθώς τα ελαιοτριβεία δεν μπορούν να αφαιρέσουν το σύνολο του ελαιολάδου που περιέχει η ελιά, ακολουθείται μία περαιτέρω επεξεργασία που ολοκληρώνει την απομάκρυνση του ελαιολάδου.

Σε πολλά μέρη σήμερα στην Ελλάδα λειτουργούν πυρηνουργεία που συγκεντρώνουν τη μάζα του πυρήνα που παράγεται από τα ελαιοτριβεία και με την κατάλληλη επεξεργασία παράγουν το πυρηνέλαιο. Το πυρηνέλαιο είναι ένα λάδι ελαφρύ, εύπεπτο και αγνό, κατάλληλο για μαγείρεμα, τηγάνισμα ή και φρέσκιες σαλάτες

Επιτραπέζιες ελιές

Οι επιτραπέζιες ελιές ταξινομούνται από τη ΔΟΕ (Διεθνής Οργανισμός ελαιολάδου) σε τρεις ομάδες ανάλογα με το βαθμό ωρίμανσης που επιτυγχάνεται πριν από τη συγκομιδή:

- Οι πράσινες ελιές συλλέγονται όταν έχουν πάρει πλήρες μέγεθος, αλλά πριν αρχίσει ο κύκλος ωρίμανσης, έχουν συνήθως αποχρώσεις του πράσινου προς το κίτρινο.
- Στην αρχή του κύκλου ωρίμανσης λαμβάνονται ελιές ημίσειας ή στρογγυλού χρώματος, όταν το χρώμα αρχίζει να αλλάζει από πράσινες σε πολύχρωμες

αποχρώσεις κόκκινου έως καφέ. Μόνο το δέρμα είναι χρωματισμένο, καθώς η σάρκα του καρπού στερείται χρωματισμού σε αυτό το στάδιο, σε αντίθεση με αυτή των ώριμων ελιών.

- Οι μαύρες ελιές ή οι ώριμες ελιές συλλέγονται σε πλήρη ωριμότητα όταν είναι επαρκώς ώριμες. Βρίσκονται σε ανάμικτες αποχρώσεις από μωβ έως καφέ έως μαύρο.

1.2 Το ελαιόλαδο μέσα στην ιστορία

Η πρώτη παραγωγή

υ βρίσκεται στα βάθη των αιώνων. Οι αρχαιότεροι ονομάζονται από το 3500 π.Χ. κατά την διάρκεια της πρώιμης παραγωγή ελαιολάδου, θεωρίες υπάρχουν ότι ξεκίνησε

Μια εναλλακτική θεωρία ορίζει την πρώτη παραγωγή ελαιόλαδου το 4500 π.Χ. στην περιοχή του σημερινού Ισραήλ. Να αναφέρουμε ότι το ελαιόλαδο χρησιμοποιείται όχι μόνο ως φαγητό για λαούς της Μεσογείου, αλλά και ως φάρμακο και διακρίνεται για

τον διατροφικό πλούτο και τη δύναμή του.

Πέραν της διατροφικής του αξίας, χρησιμοποιήθηκε σε θρησκευτικές τελετουργίες, αλλά και ως καύσιμη ύλη σε λάμπες, καθώς και για τη σαπωνοποιία και τα καλλωπιστικά προϊόντα για το δέρμα.

Τα ελαιοτριβεία

Πρίν από 5.000 χρόνια, το ελαιόλαδο παράχθηκε από ελιές στην Ανατολική Μεσόγειο. Κατά την εξέλιξη της ιστορίας, ελαιοτριβεία εμφανίστηκαν από την ακτή του Ατλαντικού στη Βόρεια Αφρική μέχρι την Περσία και από τα Νότια Βαλκάνια μέχρι τις όχθες του Νείλου. Η Αίγυπτος, πριν από το 2000 π.Χ., την εποχή των δυναστειών, εισήγαγε λάδι από την Κρήτη, τη Συρία και τη Χαναάν. Το ελαιόλαδο ήταν ένα πολύ σημαντικό προϊόν εμπορίου και μια σπουδαία ένδειξη πλούτου. Να αναφέρουμε ότι υπολείμματα από ελαιόλαδο έχουν βρεθεί σε κανάτες πάνω από 4.000 ετών σε τάφο στο νησί της Νάξου στο Αιγαίο.

Βιβλικές αναφορές

Η πρώτη καταγεγραμμένη εξαγωγή ελαιολάδου βρίσκεται στην Εβραϊκή Βίβλο και έλαβε χώρα κατά την έξοδο από την Αίγυπτο, τον 13ο αιώνα π.Χ. Εκείνη την εποχή, το ελαιόλαδο εξαγόταν ασκώντας πίεση στους καρπούς με τα χέρια και αποθηκεύονταν σε ειδικά δοχεία, που φυλάσσονταν από τους ιερείς. Πάνω από 100 ελαιοτριβεία έχουν εντοπιστεί στο Tele Mini (Ekron), όπου οι Φιλιισταίοι που αναφέρονται στην Βίβλο παρήγαγαν ελαιόλαδο. Αυτά τα ελαιοτριβεία υπολογίζεται ότι παρήγαγαν 1.000 με 3.000 τόνους ελαιόλαδο κάθε χρονιά.

Η ελιά εκτός Μεσογείου

Οι ελιές δεν υπήρχαν στην Αμερική. Οι Ισπανοί άποικοι έφεραν την ελιά στο Νέο Κόσμο, όπου η καλλιέργειά της διαδόθηκε στο σημερινό Περού και τη Χιλή. Τα πρώτα φυτά από την Ισπανία φυτεύτηκαν στη Λίμα από τον Antonio de Rivera το 1560. Η ελαιοκαλλιέργεια γρήγορα εξαπλώθηκε κατά μήκος των κοιλάδων της ξηράς ακτής του Ειρηνικού της Νότιας Αμερικής, όπου το κλίμα ήταν παρόμοιο με τη Μεσόγειο. Οι Ισπανοί ιεραπόστολοι φύτευσαν το δέντρο τον 18ο αιώνα στην Καλιφόρνια. Αρχικά καλλιεργήθηκε στην αποστολή San Diego de Alcalá το 1769 ή αργότερα γύρω στο 1795. Τα σπυροφόρα ξεκίνησαν σε άλλες αποστολές, αλλά το 1838, μια επιθεώρηση βρήκε μόνο δύο ελαιώνες στην Καλιφόρνια. Η καλλιέργεια για το λάδι σταδιακά έγινε ένα εξαιρετικά επιτυχημένο εμπορικό εγχείρημα από τη δεκαετία του 1860.

Στην Ιαπωνία, η πρώτη επιτυχημένη φύτευση ελαιόδεντρων συνέβη το 1908 στο νησί Shodo, το οποίο έγινε το λίκνο της ελαιοκαλλιέργειας. Υπολογίζεται ότι υπάρχουν 865 εκατομμύρια ελαιόδεντρα στον κόσμο σήμερα (το 2005) και η συντριπτική τους πλειοψηφία βρίσκεται στις μεσογειακές χώρες, στις χώρες αυτές η καλλιέργεια της ελιάς αποτελεί από το 10% έως και το 25% της συνολικής τους καλλιέργειας.

Αναφορά της ελιάς από την θρησκεία

Το Όρος των Ελαιών ανατολικά της Ιερουσαλήμ αναφέρεται πολλές φορές στην Καινή Διαθήκη. Η αλληγορία της ελιάς στην επιστολή του Αγίου Παύλου προς τους Ρωμαίους αναφέρεται στη διάσπαση και συγκέντρωση του Ισραήλ. Συγκρίνει τους Ισραηλίτες με ένα παρθένο ελαιόδεντρο και τους Εθνικούς με ένα άγριο κλαδί ελιάς. Το ίδιο το ελαιόδεντρο, καθώς και το ελαιόλαδο και οι ελιές, έχουν σημαντική αναφορά στην Αγία Γραφή.

Το ελαιόλαδο και οι ελιές έχουν αναφερθεί επτά φορές στο Κοράνι και η ελιά επαινείται ως πολύτιμος καρπός. Τα οφέλη για την υγεία της ελιάς και του ελαιολάδου έχουν προταθεί στην Προφητική Ιατρική. Ο Μωάμεθ λέγεται ότι είπε: "Πάρτε λάδι ελιάς και κάντε μασάζ με αυτό - είναι ένα ευλογημένο δέντρο". Οι ελιές είναι υποκατάστατα κατά τη διάρκεια της νηστείας του ραμαζανιού, τα φύλλα ελιάς χρησιμοποιούνται ως θυμίαμα σε ορισμένες μουσουλμανικές χώρες της Μεσογείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2007 – 2017

2.1 Η παραγωγή του ελαιολάδου

2.1.1 Τα Χαρακτηριστικά της παραγωγής του ελαιολάδου

Η ελαιοκαλλιέργεια έχει πολλές ιδιαιτερότητες:

- Πρόκειται για μια πολυετή μεσογειακή καλλιέργεια, όμως υπάρχει δυσκαμψία στη γεωργική προσαρμογή στις οικονομικές τάσεις. Μια φυτεία διαρκεί από πέντε έως επτά χρόνια για να γίνει πλήρως παραγωγική.
- Η παραγωγή ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό και εξαρτάται από τη βιολογική εναλλαγή του ελαιόδεντρου (καλή συγκομιδή που ακολουθείται από μια φτωχή, τις μεθόδους καλλιέργειας (χρήση άρδευσης), τις ποικιλίες ελιάς και τις εδαφοκλιματικές συνθήκες.
- Υπάρχουν λίγες εναλλακτικές λύσεις για τα ελαιόδεντρα στις περιθωριακές περιοχές με χαμηλή παραγωγικότητα (ορεινές ή λοφώδεις περιοχές). Μπορούν να αναπτυχθούν σε φτωχό, πετρώδες έδαφος το οποίο θα ήταν δύσκολο να χρησιμοποιηθεί σε άλλες καλλιέργειες. Κατά συνέπεια, διαδραματίζουν σημαντικό περιβαλλοντικό ρόλο (εδάφη, βιοποικιλότητα, τοπίο).
- Η μέγιστη δραστηριότητα σημειώνεται το χειμώνα, γεγονός που το καθιστά συμβατό με άλλες γεωργικές και μη γεωργικές δραστηριότητες. Με τις παραδοσιακές μεθόδους καλλιέργειας, η εργασία αντιπροσωπεύει πάνω από το ήμισυ του κόστους παραγωγής και επομένως η καλλιέργεια ελιάς διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνία.
- Η δομή της παραγωγής είναι κατά κανόνα πολύ κατακερματισμένη (μικρές εκμεταλλεύσεις).
- Η ελαιοκαλλιέργεια αποτελεί σημαντικό χαρακτηριστικό της κληρονομιάς και της κοινωνικοπολιτιστικής ζωής των περιοχών της Μεσογείου.
- Στην ΕΕ, τα ελαιόδεντρα καλλιεργούνται στην Ισπανία, την Ιταλία, την Ελλάδα, την Πορτογαλία, τη Γαλλία, την Κύπρο, τη Σλοβενία και τη Μάλτα.

2.1.2 Συστήματα παραγωγής

Ελαιώνες

Σε γενικές γραμμές, υπάρχουν δύο κύριες μέθοδοι ελαιοκαλλιέργειας: παραδοσιακές διαδικασίες, γενικά σε ορεινές ή λοφώδεις περιοχές που δεν αρδεύονται, και σύγχρονες διαδικασίες που περιλαμβάνουν άρδευση και μηχανισμό. Ωστόσο,

υπάρχουν πολλά συστήματα παραγωγής, όπως τα ξηρά, αρδευόμενα, μηχανοποιημένα, μη μηχανικά, εντατικά και υψηλής έντασης.

Το κόστος παραγωγής στους σύγχρονους ελαιώνες είναι χαμηλότερο από αυτό των παραδοσιακών ελαιώνων. Επιπλέον, η μηχανοποίηση και ο προγραμματισμός των εργασιών επιτρέπουν στους παραγωγούς να ελαχιστοποιηθεί ο χρόνος μεταξύ της συγκομιδής και της έκθλιψης των ελιών, η οποία έχει ένα θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα.

Ελαιοτριβεία

Υπάρχουν τρεις βασικές μέθοδοι έκθλιψης της ελιάς:

- 1) Παραδοσιακή. Αυτή η μη αυτόματη διαδικασία παρουσιάζει υψηλό κίνδυνο μόλυνσης και αύξησης της οξύτητας μειώνοντας έτσι την ποιότητα του εκχυλισμένου ελαιολάδου.
- 2) Τριφασική. Αυτή η αυτοματοποιημένη μέθοδος εξασφαλίζει μεγαλύτερη σταθερότητα στην ποιότητα του ελαιολάδου σε σχέση με την παραδοσιακή και είναι πιο φιλική προς το περιβάλλον.
- 3) Διφασική. Αποτελεί την πιο σύγχρονη μέθοδο, η κύρια διαφορά είναι ότι χρειάζεται λιγότερο νερό κατά τη διάρκεια τη διαδικασία της έκθλιψης, που οδηγεί σε χαμηλότερο ενεργειακό κόστος, λιγότερα ύδατα απόβλητα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και υψηλότερο ποσοστό εκχύλισης. Επιπλέον, η υψηλότερη συγκέντρωση πολυφαινόλων (ελαιοευρωπεΐνη) ενισχύουν την ποιότητα του ελαιολάδου που παράγεται με αυτή τη διαδικασία και την καθιστά πιο ανθεκτική κατά την αποθήκευση.

2.1.3 Δομή των καλλιεργειών

Η Eurostat αναφέρει ότι το 2007 υπήρχαν 1,9 εκατομμύρια εκμεταλλεύσεις με ελαιώνες στην ΕΕ. Ο ελαιουργικός τομέας χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό μικρών επιχειρήσεων.

- Ισπανία παραγωγή ελαιολάδου (413.000 εκμεταλλεύσεις με μέσο μέγεθος 5,3 εκταρίων) φαίνεται ότι είναι σχετικά λιγότερο κατακερματισμένο από ό,τι στην Ελλάδα.
- Ελλάδα (531.000 εκμεταλλεύσεις με μέσο μέγεθος 1,6 εκταρίων) ή στην Ιταλία, η οποία έχει τον μεγαλύτερο αριθμό εκμεταλλεύσεων
- Ιταλία (776.000, με μέσο μέγεθος 1.3 εκτάρια).

Οι μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις είναι στην Ανδαλουσία της Ισπανίας (8 εκτάρια / εκμετάλλευση κατά μέσο όρο) και στο Alentejo της Πορτογαλίας (7,2 εκτάρια / εκμετάλλευση), ενώ τα μικρότερα βρίσκονται στην Κύπρο (0,5 εκτάρια / εκμετάλλευση) και την Κρήτη (1,7 εκτάρια / εκμετάλλευση).

Περίπου το ήμισυ των επιχειρήσεων ελαιοκάρπου στις χώρες παραγωγής της ΕΕ ειδικεύονται παραγωγή ελαιολάδου. Ωστόσο, υπάρχουν μεγάλες ανισότητες μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ:

- Στην Ανδαλουσία (Ισπανία) και την Απουλία (Ιταλία), το 65% έως 80% των εκμεταλλεύσεων είναι εξειδικευμένες.

- Αντίθετα, στην Πορτογαλία, την Κύπρο και τη Σλοβενία, η πλειονότητα των εκμεταλλεύσεων δεν είναι εξειδικευμένες.
- Στις μικρές εκμεταλλεύσεις, η παραγωγή ελαιολάδου μπορεί να είναι δευτερεύουσα, παραδοσιακή και οικογενειακή δραστηριότητα. Το λάδι παράγεται για προσωπική κατανάλωση και μόνο μια μικρή ποσότητα διατίθεται στο εμπόριο για άμεση πώληση.
- Το ποσοστό των ελαιώνων που βρίσκονται σε μειονεκτούσες ζώνες (ορεινές περιοχές και περιοχές με ιδιαίτερα μειονεκτήματα) είναι σημαντικό: αντιπροσωπεύουν το 88% της συνολικής έκτασης στην Πορτογαλία, το 71% στην Ελλάδα, το 60% στην Ισπανία και το 51% στην Ιταλία.

Η απόδοση της ελιάς

Σύμφωνα με τα εθνικά στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι οι αποδόσεις κυμαίνονται σημαντικά ανάλογα με το έτος, το λειτουργικό σύστημα, την πυκνότητα φύτευσης, τις καλλιεργητικές πρακτικές, τις κλιματολογικές συνθήκες και τη βιολογική εναλλαγή του ελαιόδεντρου:

Το 2009 και το 2010 η μέση εθνική απόδοση (ελαιόλαδο/εκτάριο) ήταν:

- 2,67 τόνοι / εκτάριο στην Ισπανία.
- 2,92 τόνοι / εκτάριο στην Ιταλία.
- 2,94 τόνοι / εκτάριο στην Ελλάδα

*1 εκτάριο = 10 στρέμματα

2.2 Η παγκόσμια παραγωγή συγκεντρώνεται στην μεσόγειο.

Αναζητώντας κανείς τις ποσότητες παγκόσμιας παραγωγής ελαιολάδου ανά χώρα, μπορεί εύκολα να καταλάβει ότι τα 2/3 της παγκόσμιας παραγωγής προέρχονται από τις ευρωπαϊκές χώρες της μεσογείου και πιο συγκεκριμένα από τις 3 χώρες (Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα).

Αν συμπεριλάβουμε ολόκληρη την μεσόγειο και τις ευρύτερες περιοχές, τότε το ποσοστό αγγίζει το 97%. Ας δούμε όμως πιο αναλυτικά τον παρακάτω πίνακα ποσοτικής παραγωγής ελαιόλαδου κάθε χώρας ανά έτος την περίοδο 2007-2017

Στον παρακάτω πίνακα καταγράφεται η παραγωγή ελαιολάδου κάθε χώρας ανά έτος σε χιλιάδες τόνος.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<u>ΙΣΠΑΝΙΑ</u>	1236	1030	1402	1392	1615	618	1782	842	1403	1291	1260
<u>ΙΤΑΛΙΑ</u>	510	540	430	440	399	416	464	222	475	182	429
<u>ΕΛΛΑΔΑ</u>	327	305	320	301	295	358	132	300	320	195	346
<u>ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ</u>	36	53	63	63	76	59	92	61	109	69	135
<u>ΓΑΛΛΙΑ</u>	5	7	6	6	3	5	5	2	5	3	6
<u>ΚΥΠΡΟΣ</u>	4	3	4	7	7	6	4	6	6	6	6
<u>ΚΡΟΑΤΙΑ</u>							5	1	6	5	4
<u>ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ ΕΕ	2.118	1.938	2.224	2.208	2.395	1.462	2.482	1.434	2.324	1.752	2.186
<u>ΤΥΝΗΣΙΑ</u>	170	160	150	120	182	220	70	340	140	100	280
<u>ΣΥΡΙΑ</u>	100	130	150	180	198	175	180	105	110	110	100
<u>ΤΟΥΡΚΙΑ</u>	72	130	147	160	191	195	135	160	150	178	263
<u>ΜΑΡΟΚΟ</u>	85	85	140	130	120	100	130	120	130	110	140
<u>ΑΛΓΕΡΙΑ</u>	24	62	27	67	40	66	44	70	82	63	83
<u>ΙΟΡΔΑΝΙΑ</u>	22	19	17	27	20	22	19	23	30	20	21
<u>ΛΙΒΑΝΟΣ</u>	11	12	9	32	14	14	17	21	23	25	17
<u>ΛΙΒΥΗ</u>	13	15	15	15	15	15	18	16	18	16	18
<u>ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ</u>	8	20	6	25	16	16	18	25	21	20	20
<u>ΙΣΡΑΗΛ</u>	4	9	4	13	13	18	15	19	18	18	17
<u>ΑΙΓΥΠΤΟΣ</u>	8	5	3	4	9	17	20	17	17	30	28
<u>ΙΡΑΝ</u>	5	5	4	4	7	4	5	5	5	4	5
<u>ΑΛΒΑΝΙΑ</u>	4	6	5	8	7	12	11	11	10	12	11
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ	2.642	2.595	2.899	2.993	3.225	2.334	3.163	2.364	3.077	2.457	3.187
<u>ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ</u>	27	23	17	20	32	17	30	30	24	24	44
<u>ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ</u>	12	15	18	18	16	10	14	20	20	21	21
<u>ΧΙΛΗ</u>	7	9	12	16	22	15	15	19	18	20	20
<u>Η.Π.Α.</u>	2	3	3	4	4	4	12	5	14	15	16
<u>ΥΠΟΛ ΧΩΡΕΣ</u>	22	24	24	24	23	19	18	21	24	24	28
ΣΥΝΟΛΟ	2.712	2.668	2.973	3.075	3.321	2.398	3.251	2.458	3.176	2.561	3.316

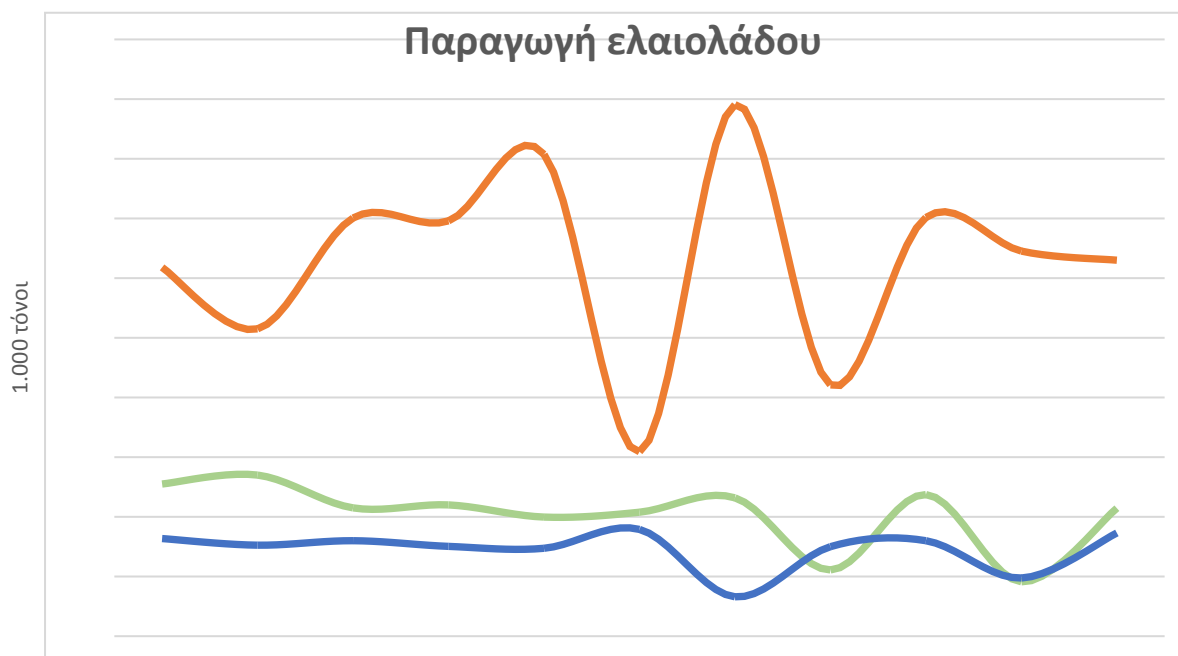
Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιολάδου, <http://www.internationaloliveoil.org>

2.2.1 Τα 2/3 της παγκόσμιας παραγωγής ανήκουν σε 3 χώρες.

Παρατηρώντας τον προηγούμενο πίνακα, είναι εμφανές ότι οι χώρες με την μεγαλύτερη ποσότητα παραγωγής είναι η Ισπανία, η Ιταλία και η Ελλάδα. Με την

παραγωγή τους να αντιστοιχεί στα 2/3 της παγκόσμιας παραγωγής. Οι τρεις χώρες μπορεί να είναι κοντινές και γειτονικές αλλά ακολουθούν διαφορετική λογική και φιλοσοφία πάνω στον κλάδο του ελαιόλαδου, η φιλοσοφία αυτή ξεκινάει από την παραγωγή και καταλήγει μέχρι την πώληση ή την εμπορία. Αλλά όλα αυτά θα τα αναλύσουμε σταδιακά. Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με την παραγωγή.

Από τα παραπάνω στοιχεία του παγκόσμιου οργανισμού ελαιόλαδου παρατηρούμε μια σταθερή ποσοστιαία αντιστοιχία μεταξύ μεσογειακής και παγκόσμιας παραγωγής ελαιόλαδου. Το ποσοστό αυτό είναι σταθερά στο 96-97%, γεγονός που καταδεικνύει την δυναμική της μεσογείου στην παγκόσμια παραγωγή, δυναμική που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, χωρίς μεγάλη δόση υπερβολής, ως αποκλειστική.

Γιατί στην Μεσόγειο;

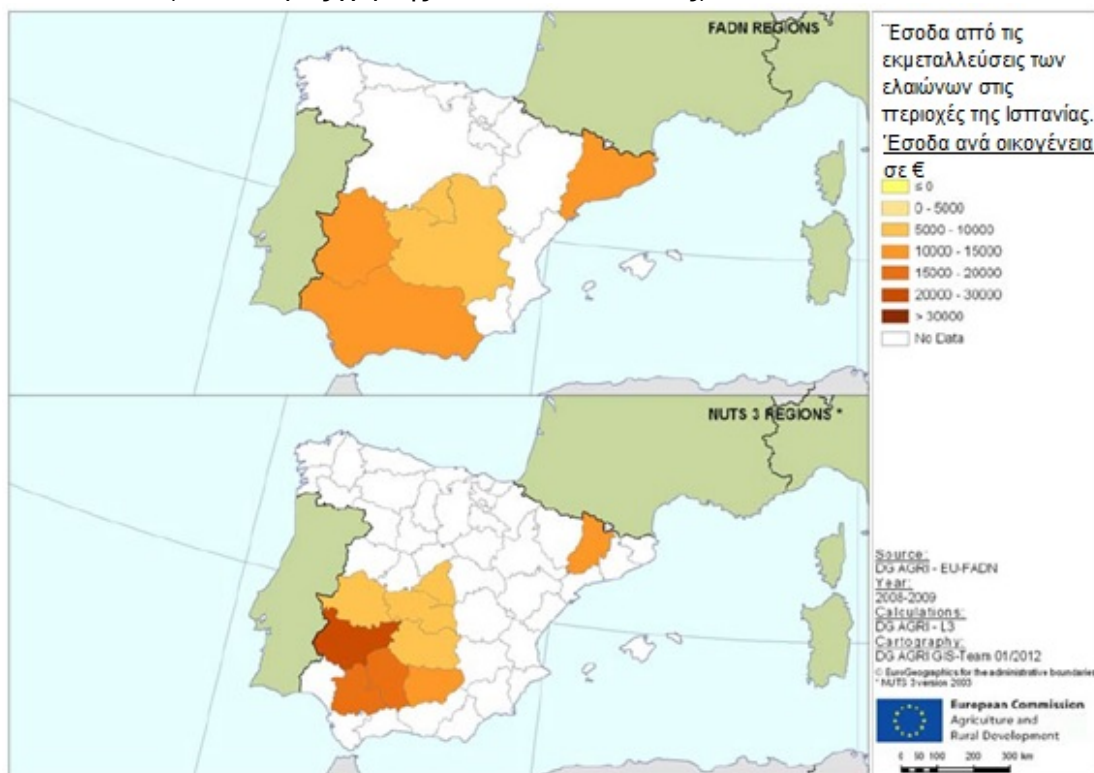
Πολύ σωστά κάποιος θα αναρωτηθεί γιατί υπάρχει αυτή η δυναμική μόνο στην μεσόγειο. Οι βασικοί λόγοι που απαντούν αυτό το ερώτημα είναι δύο:

- Οι συνθήκες. Η ελιά δύσκολα ευδοκίμει σε περιοχές που δεν βρίσκονται σε μεσογειακό κλίμα. Χρειάζεται υψηλές θερμοκρασίες το καλοκαίρι, μεγάλη περίοδο ηλιοφάνειας, ξηρό και πετρώδες έδαφος. Γι αυτό η υπόλοιπη παραγωγή ελαιόλαδου εκτός μεσογείου βρίσκεται σε χώρες με παρόμοιο κλίμα με αυτό της μεσογείου (Αργεντινή, Χιλή).
- Η ιστορία. Ιστορικά οι λαοί της μεσογείου έχουν εντάξει το ελαιόλαδο στην διατροφή τους, το έχουν συνδέσει με την θρησκεία και την παράδοσή τους. Αναπόφευκτα λοιπόν έχουν την ανάγκη και προχωρούν στην παραγωγή του για να το αποκτήσουν. Ο υπόλοιπος κόσμος δεν το έχει συνδέσει με την διατροφή του και χρησιμοποιεί διαφορετικά έλαια. Άρα δεν το αναζητά..

2.2.2 Ισπανία, ο παγκόσμιος ηγέτης στην παραγωγή

Η Ισπανία με την παραγωγή της, ορίζει την παγκόσμια αγορά ελαιόλαδου, ας δούμε όμως τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα της χώρας για να γίνει πιο ξεκάθαρη η εικόνα.

- Στην Ισπανία παράγεται πάνω από το 50% της παγκόσμιας παραγωγής, η οποία το 2015 ήταν 3 φορές μεγαλύτερη από την παραγωγή της 2ης στη λίστα χώρας, της Ιταλίας.
- Η Ισπανία δημιούργησε αυτά τα δεδομένα επενδύοντας στην παραγωγή του ελαιολάδου. Συγκεκριμένα, μέσω της εισαγωγής νέων τεχνικών στην ελαιοκαλλιέργεια, η Ισπανία κατάφερε να διπλασιάσει την παραγωγή ελαιολάδου από 0,6 εκατομμύρια τόνους το 1990 σε 1,2 εκατομμύρια τόνους το 2014 (αντιπροσωπεύοντας το ήμισυ της παγκόσμιας αύξησης παραγωγής κατά την περίοδο αυτή).
- Η Ισπανία εκμεταλεύεται τις μεγαλύτερες εκτασεις ανά καλλιέργεια. Πιο συγκεκριμένα, ο μέσος όρος έκτασης καλλιέργειας ελίας στην Ισπανία είναι (5,3 εκάρια/καλλιέργεια)
- Η Ισπανία έχει την υψηλότερη παραγωγικότητα εργασίας στον κλάδο.
- Η παραγωγή εστιάζει στον όγκο παραγωγής, όχι τόσο στην ποιότητα. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την ποιότητα του ελαιολάδου, το 2009 η Ισπανία παρήγαγε 35% εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, 32% παρθένο ελαιόλαδο και 33% κατώτερης ποιότητας.
- Κατά κύριο λόγο οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις βρίσκονται στις νότιες περιοχές, οι παρακάτω χάρτες καταγράφουν τα έσοδα από την εκμετάλλευση του ελαιολάδου. (Ο δεύτερος χάρτης είναι πιο αναλυτικός)

Πηγή: European Commission agriculture and rural development

Η Ισπανία επένδυσε και πέτυχε

Ο διπλασιασμός της παραγωγής που πέτυχε η χώρα από το 1990 έως σήμερα δεν ήταν τυχαίος.

- Η Ισπανία αύξησε την αρδευση στους ελαιώνες της.
- Η Ισπανία “ένωσε” τους ελαιώνες της. Η τροποποίηση των νομικών πλαισίων της χώρας διευκόλυνε όσους ήθελαν να επεκτείνουν τις εκμεταλεύσεις τους,

δίνοντας τους οικονομικά κίνητρα να αγοράσουν “γειτονικούς” – μη παραγωγικούς ελαιώνες και να αυξήσουν την παραγωγή τους.

Στον παρακάτω πίνακα θα δούμε τις αρδεύσιμες και μη, εκτάσεις για τις 3 χώρες.

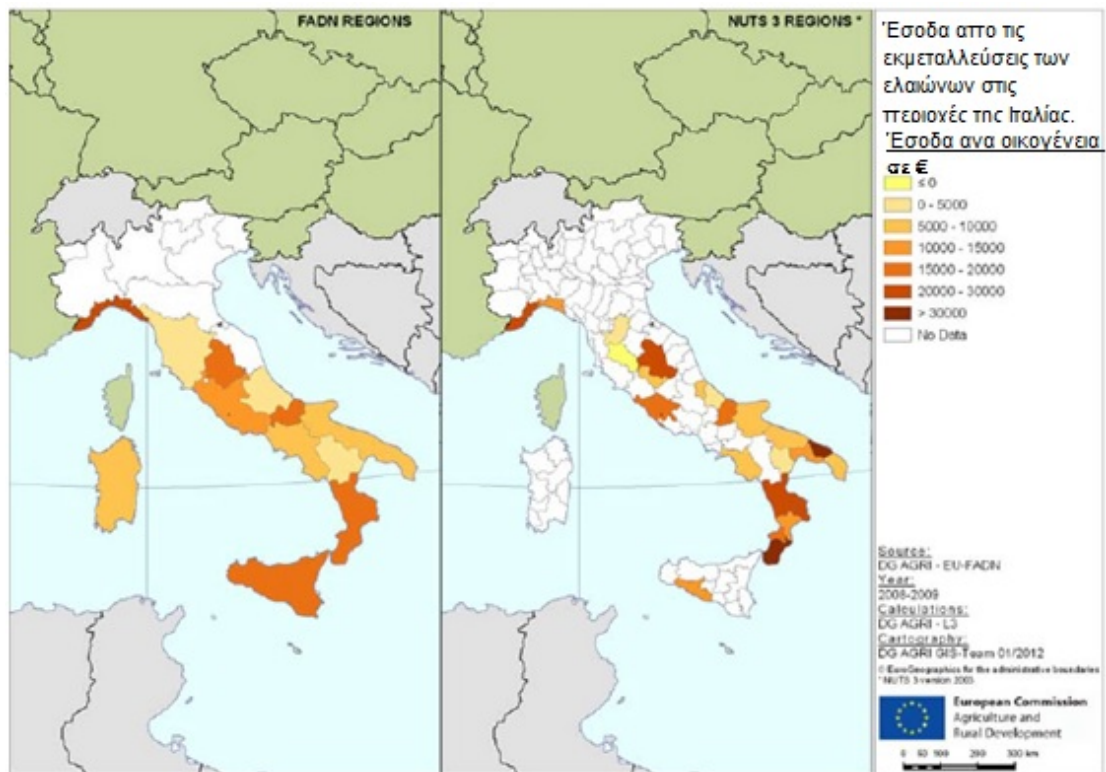
	Ισπανία	Ιταλία	Ελλάδα
Αρδευση	28% (700.000 εκτάρια)	21% (280.556 εκτάρια)	27% (307.796 εκτάρια)
Χωρίς Άρδευση	72% (1.800.000 εκτάρια)	79% (1.069.444 εκτάρια)	73% (852.604 εκτάρια)
Σύνολο	2.500.000 εκταρια	1.350.000 εκτάρια	1.160.000 εκτάρια

2.2.3 Ιταλία, εξέλιξη τεχνογνωσίας με στόχο την ποιότητα.

Η Ιταλία βάσει του όγκου παραγωγής ελαιόλαδου κατατάσσεται στην δεύτερη θέση.

- Η αξιοποίηση των ελαιώνων στην Ιταλία, προορίζεται για το ελαιόλαδο πάρα για τα υπόλοιπα παράγωγα της ελιάς. Αναφορικά, οι μονάδες παραγωγής καταλήγουν 73% σε ελαιόλαδο, 16% μικτή, 11% για ελιές.
- Η Ιταλία έχει κάνει πολλά βήματα στην διεθνή αγορά, δημιουργώντας ένα πάρα πολύ δυνατό brand με πολύ έντονο το στοιχείο της ποιότητας του προϊόντος.
- Η Ιταλία εστιάζει στην ποιότητα του προϊόντος, έχει δημιουργήσει σύγχρονους τρόπους εκμετάλλευσης (συγκομιδής, σύνθλιψης της ελιάς) με στόχο την παραγωγή εξαιρετικά παρθένου ελαιόλαδου.
- Η ποιοτική αναλογία της παραγωγής της Ιταλίας είναι, 59% εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο, 18% παρθένο, 23% κατώτερης ποιότητας.
- Όπως στην Ισπανία έτσι και στην Ιταλία οι μεγαλύτερες ποσότητες παραγωγής προέρχονται από τις νότιες περιοχές της χώρας, οι παρακάτω χάρτες καταγράφουν τα έσοδα από την εκμετάλλευση του ελαιόλαδου. (Ο

δεύτερος χάρτης είναι πιο αναλυτικός)

Πηγή: European Commission agriculture and rural development

Η ποιότητα του Ιταλικού ελαιολάδου

Στην διεθνή αγορά το Ιταλικό ελαιόλαδο αναγνωρίζεται ως το πιο φημισμένο, ως το ανώτερο και πιο ποιοτικό. Αυτό αξίζει να το πιστώσει κάποιος στην πολιτική προώθησης των Ιταλών αλλά σε κάθε περίπτωση το προϊόν είναι πράγματι αντάξιο του ονόματός του. Οι τεχνοτροπίες παραγωγής και η τεχνογνωσία του έχει αναπτυχθεί επάνω στον κλάδο είναι έργο επένδυσης και τίποτα δεν έγινε τυχαία αφού η ποιότητα αποσκοπεί στην απόκτηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στην αγορά.

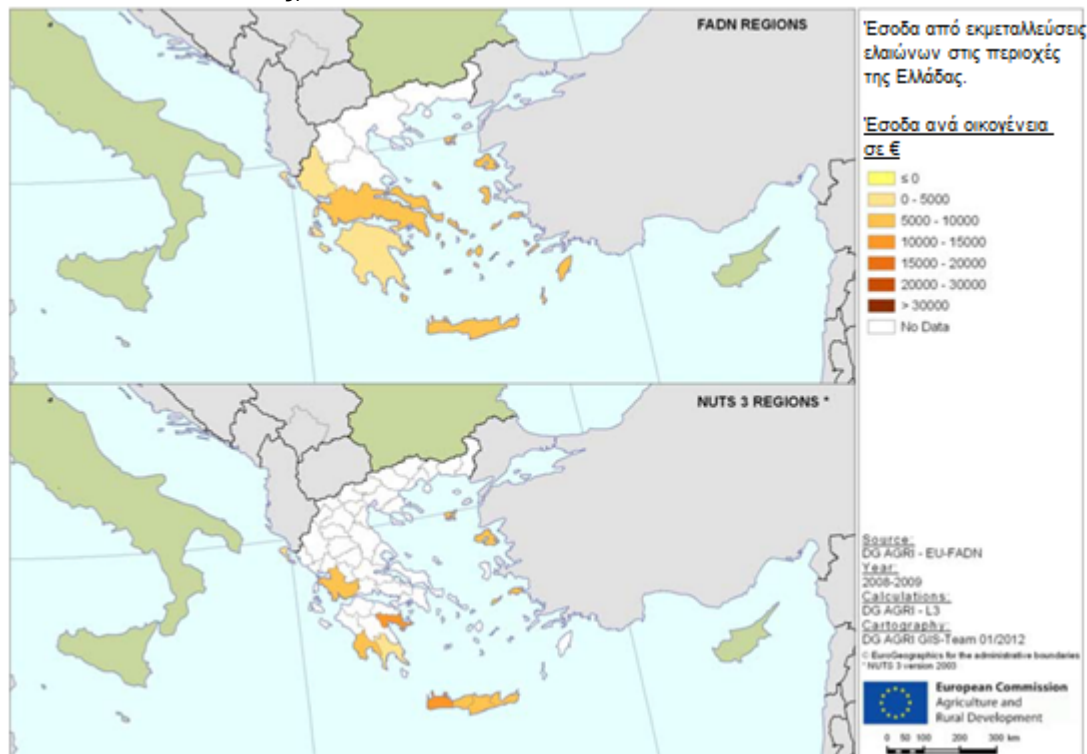
Υπάρχουν αρκετά κριτήρια για το τι αποτελεί ποιοτικό ελαιόλαδο και τι όχι, τα κριτήρια είναι αυστηρά, σύνθετα και εξειδικευμένα. Τα κριτήρια αυτά δεν είναι σκοπός αυτής της εργασίας, όμως υπάρχει στο Διαδίκτυο μία μελέτη του ΤΕΙ Κρήτης – Σχολή Τεχνολογίας-Γεωπονίας (υπεύθυνος **Δ. Λυδάκης**) για το χρώμα, τη γεύση και το άρωμα του λαδιού με πολλά στοιχεία που αξίζει να έχουμε υπόψη μας.

2.2.4 Ελλάδα, η ποιότητα επιβεβαιώνει την παράδοση

Η Ελλάδα είναι η 3^η μεγαλύτερη ελαιοπαραγωγός χώρα του κόσμου, το ελαιόλαδο έχει συνδεθεί άμεσα με την ιστορία και την θρησκεία του τόπου και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της διατροφής και της γενικότερης ζωής του τόπου.

- Οι κλιματολογικές συνθήκες όπως είναι η χαμηλή υγρασία και το ορεινό γεωγραφικό ανάγλυφο της χώρας είναι παράγοντες της υψηλής ποιότητας ελαιόλαδου που παράγει η χώρα.

- Αποτέλεσμα της ποιοτικής παραγωγής της χώρας είναι η αναλογία 80% σε εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο, σε σύγκριση με 59% στην Ιταλία και 35% στην Ισπανία.
- Για την ελληνική οικογένεια η συγκομιδή των ελιών αποτελεί παράδοση. Γεγονός που συμβάλλει θετικά στην μείωση του κόστους παραγωγής. Καθώς το βασικότερο κόστος παραγωγής είναι ο παράγοντας εργασία, που αναλαμβάνεται σε σημαντικό βαθμό από την απλήρωτη οικογενειακή συνεισφορά.
- Ανασταλτικός παράγοντας της ποιότητας είναι η χαμηλή εξειδίκευση στην εργασία.
- Ένας ακόμα παράγοντας που στερεί το ακόμα ποιοτικότερο ελαιόλαδο είναι η διαδικασία την σύνθλιψης, αφού στην χώρα δεν υπάρχει η απαραίτητα γνώση και τα σύγχρονα ελαιουργεία.
- Όπως σε Ισπανία και Ιταλία, έτσι και στην Ελλάδα οι βασικές ελαιοπαραγωγικές περιοχές είναι οι νότιες, οι παρακάτω χάρτες καταγράφουν τα έσοδα από την εκμετάλλευση του ελαιολάδου. (Ο δεύτερος χάρτης είναι πιο αναλυτικός)

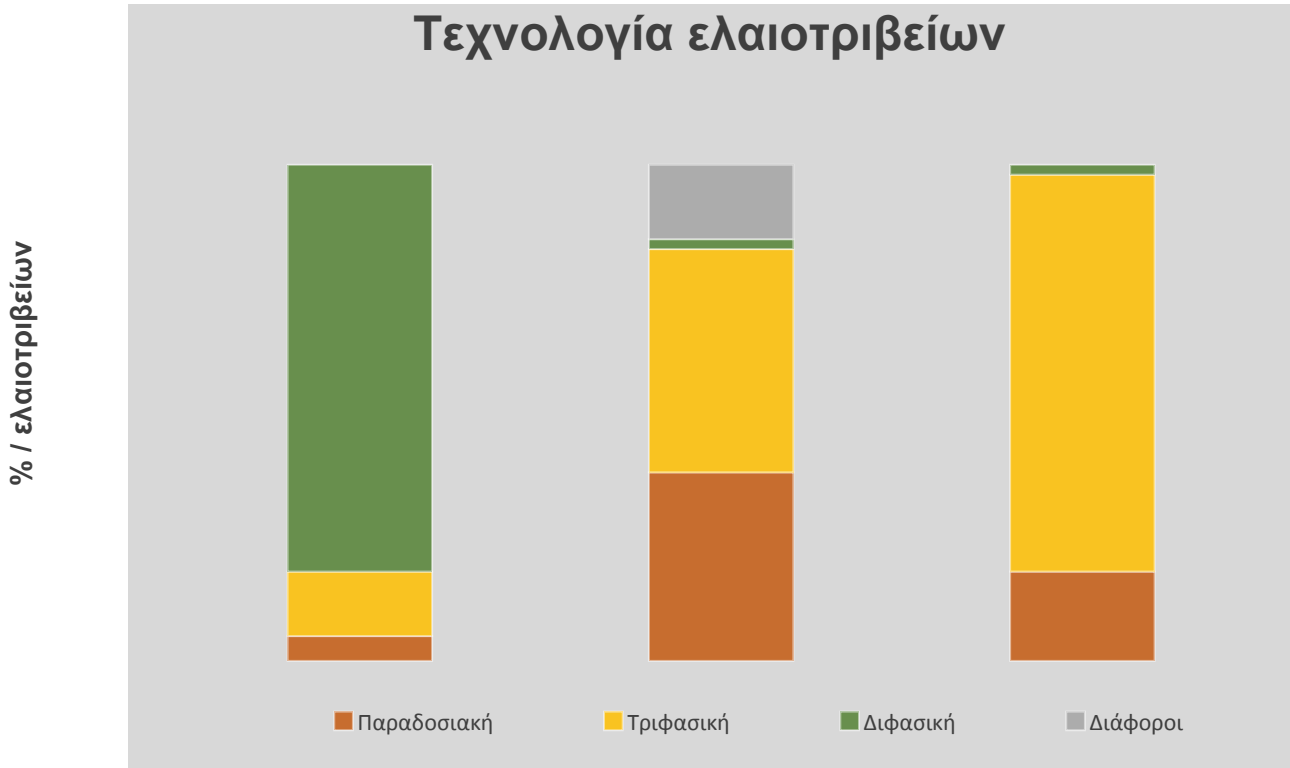

Πηγή: European Commission agriculture and rural development

2.2.5 Σύγκριση τεχνολογίας ελαιοτριβείων

Όπως προαναφέραμε η πιο σύγχρονη και ασφαλής μέθοδος σύνθλιψης της ελιάς είναι η διφασική καθώς προστατεύει τόσο την ποιότητα του ελαιολάδου όσο είναι και φιλικότερη προς το περιβάλλον. Ακολουθεί η τριφασική μέθοδος, με λιγότερη εξασφάλιση ποιότητας και λιγότερο φιλική προς το περιβάλλον. Τέλος είναι η παραδοσιακή μέθοδος που αποτελεί ρίσκο για την ποιότητα του ελαιολάδου.

Σύμφωνα με τον παρακάτω γράφημα, που εμφανίζει το ποσοστό της επιμέρους τεχνολογίας που έχουν τα ελαιοτριβεία των τριών χωρών, είναι ξεκάθαρο πως η Ισπανία υπερέχει.

Πηγή: ARE Liguria (Italy), Electronical Technical Transfer Olive Oil Network

2.3 Παραγωγή ελαιολάδου στις υπόλοιπες χώρες

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα που αναγράφει τις 10 πρώτες χώρες σε παραγωγή ελαιολάδου την τελευταία 11ετία, παρατηρούμε ότι η λίστα κλείνει με 9 χώρες απ την μεσόγειο και μόνο μια από τον υπόλοιπο κόσμο, την Αργεντινή.

Παραγωγή ελαιολάδου (1.000 τόνους) 2007-2013

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	ΙΣΠΑΝΙΑ	1236	1030	1402	1392	1615	618	1782
2	ΙΤΑΛΙΑ	510	540	430	440	399	416	464
3	ΕΛΛΑΔΑ	327	305	320	301	295	358	132
4	ΤΥΝΗΣΙΑ	170	160	150	120	182	220	70
5	ΤΟΥΡΚΙΑ	72	130	147	160	191	195	135
6	ΣΥΡΙΑ	100	130	150	180	198	175	180
7	ΜΑΡΟΚΟ	85	85	140	130	120	100	130
8	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	36	53	63	63	76	59	92
9	ΑΛΓΕΡΙΑ	24	62	27	67	40	66	44
10	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	27	23	17	20	32	17	30

Παραγωγή ελαιολάδου (1.000 τόνους) 2014-2017

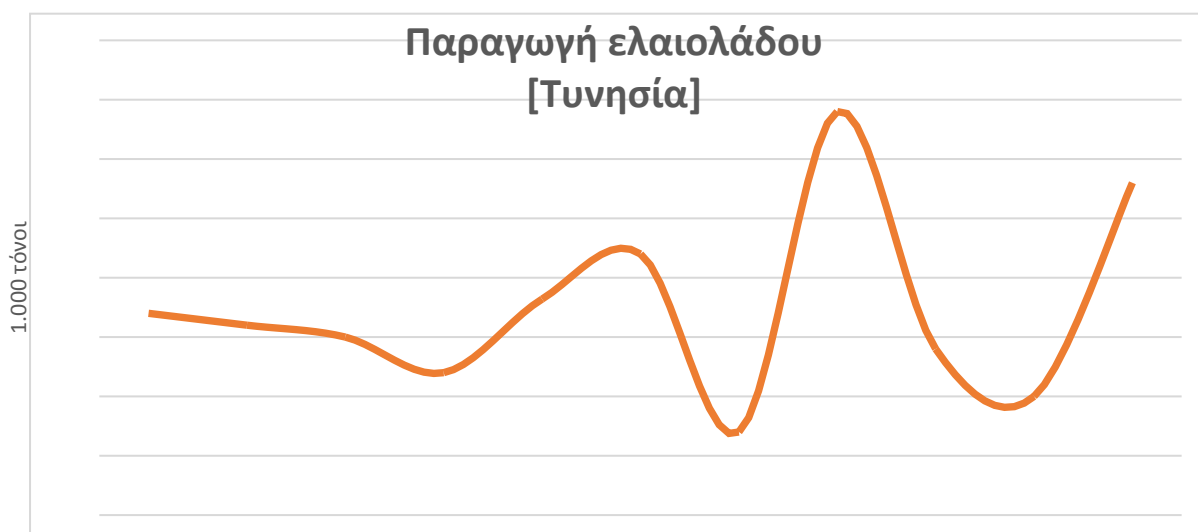
		2014	2015	2016	2017	ΣΥΝΟΛΟ 2007- 2017	Μέση παραγωγή 2007- 2017
1	ΙΣΠΑΝΙΑ	842	1403	1291	1260	13870	1261
2	ΙΤΑΛΙΑ	222	475	182	429	4506	410
3	ΕΛΛΑΔΑ	300	320	195	346	3199	291
4	ΤΥΝΗΣΙΑ	340	140	100	280	1932	176
5	ΤΟΥΡΚΙΑ	160	150	178	263	1781	162
6	ΣΥΡΙΑ	105	110	110	100	1538	140
7	ΜΑΡΟΚΟ	120	130	110	140	1290	117
8	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	61	109	69	135	816	74
9	ΑΛΓΕΡΙΑ	70	82	63	83	626	57
10	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	30	24	24	44	288	26

Τυνησία

Πληθυσμός: 11,5 εκατ.

Μέση παραγωγή: 170.000 τόνους

Η Τυνησία είναι η τέταρτη μεγαλύτερη παράγωγος χωρά ελαιόλαδου. Οι ελαιώνες της Τυνησίας αποτελούν το 20% της παγκόσμιας έκτασης οπωρώνων με μερίδιο παραγωγής ελαιολάδου στο 6%. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα θεωρείται σημαντική, διότι περιορίζει τη μετανάστευση στα αστικά κέντρα και βεβαίως αποτελεί οικονομική διέξοδο για τον καλλιεργητή. Από το σύνολο της παραγωγής, το 75% εξάγεται. Είναι ζωτικής σημασίας ενασχόληση διότι οι κλιματολογικές συνθήκες δεν ευνοούν οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα και όπως αναφέρθηκε παραπάνω είναι κρίσιμος παράγοντας δημογραφικής σταθερότητας σε αυτές τις περιοχές. Τέλος, η ποιότητα του τυνησιακού ελαιολάδου είναι αξιοπρόσεκτη, διότι από το σύνολο της παραγωγής το 65% ήταν έξτρα παρθένο. Σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου, η Τυνησία είναι σημαντική αγορά και ισχυρός αντίπαλος της Ελλάδος. Η μέγιστη ποσότητα παραγωγής σημειώθηκε το 2014 με 340.000, ενώ η ελάχιστη το 2013 με 70.000 τόνους. Πρόκειται για ελαφρώς ασύμμετρη κατανομή με ελαφρά αυξητική τάση. Είναι μια αγορά με σημαντικές διακυμάνσεις, όμως η παραγωγή είναι αξιοσημείωτη διότι είναι το 50% της παραγωγής της Ελλάδος.

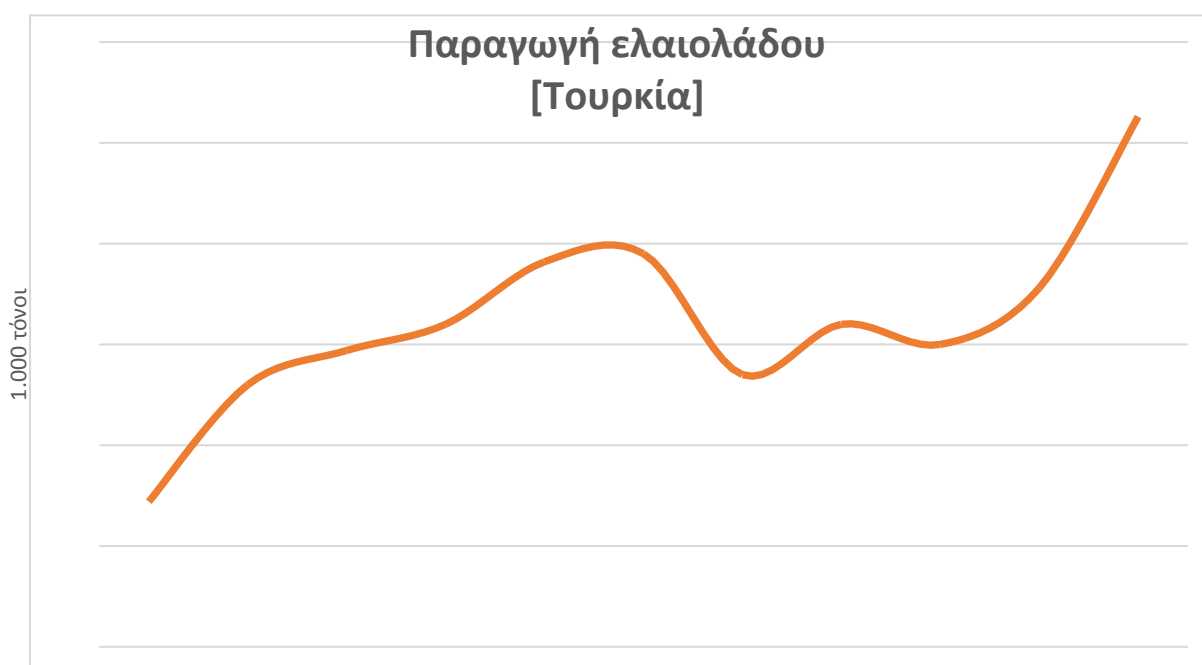

Τουρκία

Πληθυσμός: 80εκατ.

Μέση παραγωγή: 160.000 τόνους

Η παραγωγή ελαιολάδου στην Τουρκία θεωρείται σημαντική, αφού το Υπουργείο Γεωργίας χρηματοδοτεί το προϊόν έχοντας οδηγήσει στην αύξηση του αριθμού των ελαιοδέντρων κατά 35% τα τελευταία έξι χρόνια. Περίπου 500.000 οικογένειες ζουν από την καλλιέργεια της ελιάς. Ο κλάδος είχε προβλέψει ότι το 2015 η καλλιεργήσιμη γη ελιάς θα έφτανε το 1.000.000 εκτάρια. Όπως και για την Τυνησία έτσι και για την Τουρκία, το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιόλαδου την χαρακτηρίζει ως σημαντική αγορά και ισχυρό αντίπαλο της Ελλάδος. Η μέγιστη ποσότητα παραγωγής σημειώθηκε το 2017 (με κάθε επιφύλαξη για την απολυτή ακρίβεια) με 263.000 τόνους, ενώ η ελάχιστη το 2007 με 72.000 τόνους. Σε παρόμοια κατάσταση με την Τυνησία, παρουσιάζει και η Τουρκία αυξητικές τάσεις παραγωγής.

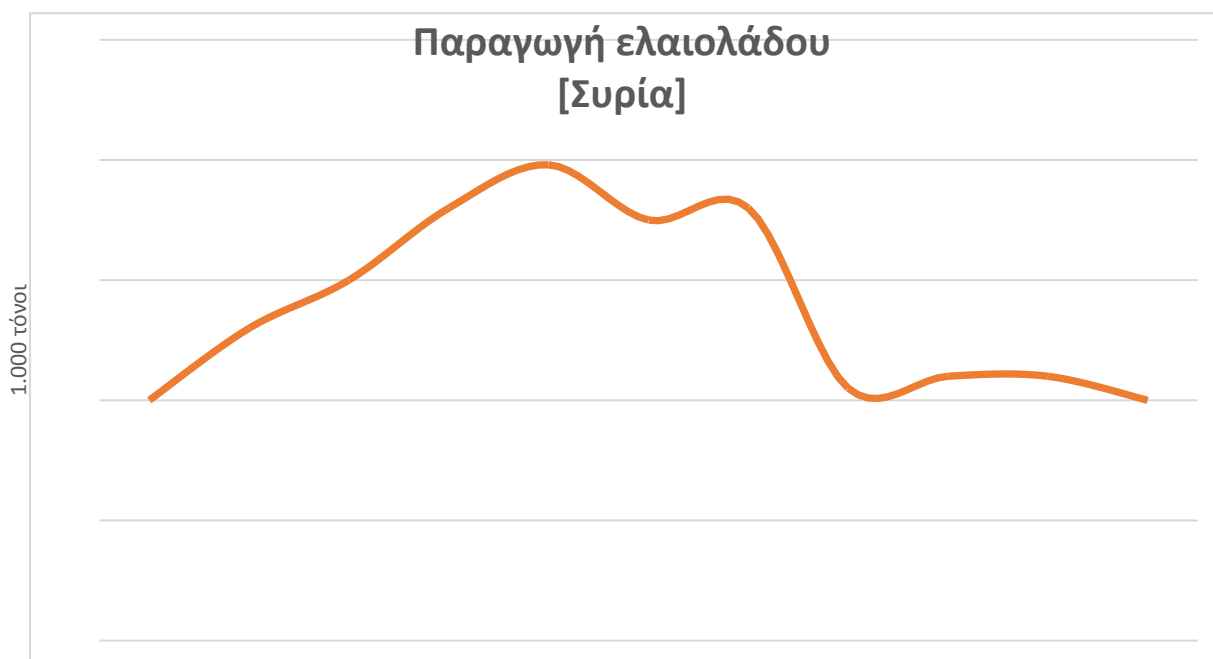
Συρία

Πληθυσμός: 18,2 εκατ.

Μέση παραγωγή: 140.000 τόνους

Η Συρία βρίσκεται στην 6^η θέση παγκόσμιας παραγωγής ελαιολάδου. Τα γεγονότα που διαδραματίζονται στην Συρία είναι τόσο στενάχωρα όσο και καθόλου ευεργετικά για την παραγωγή του ελαιολάδου. Για να μετατραπεί η εξαιρετική αυτή σοδειά σε λάδι πρέπει να ξεπεραστούν οι πολύ δύσκολες συνθήκες που προκαλούνται από τον εμφύλιο πόλεμο που μαίνεται στη χώρα από το 2011. Σύμφωνα με τον Mohammed Hassan Zeno έμπορο λαδιού, με δηλώσεις του στο IBTimes της Αγγλίας, οι μάχες όπως είπε, έχουν καταστρέψει αρκετούς ελαιώνες και αρκετά αιωνόβια δέντρα έχουν κοπεί για καυσόξυλα, καθώς ο πληθυσμός προσπαθεί να περάσει τους κρύους μήνες του χειμώνα. Στην ελαιοκαλλιέργεια, έχει γίνει ολοένα και πιο δύσκολο το να βρεις εργάτες. Έτσι παρατηρεί, γυναίκες και παιδιά να έχουν αντικαταστήσει τους άρρενες εργάτες στην ελαιοκαλλιέργεια. Όμως, οι συνεχείς συμπλοκές κάνουν ανασφαλή και επικίνδυνη την μετάβαση των εργατών στους ελαιώνες και στα ελαιοτριβεία.

Όπως είναι εμφανές και από το παρακάτω διάγραμμα η παραγωγή ελαιολάδου στην Συρία εγκαταλείπει την ανοδική πορεία που έχει μέχρι το 2011 που ξεκινά και ο εμφύλιος στην χώρα και ξεκινά την πτώση μέχρι και σήμερα.

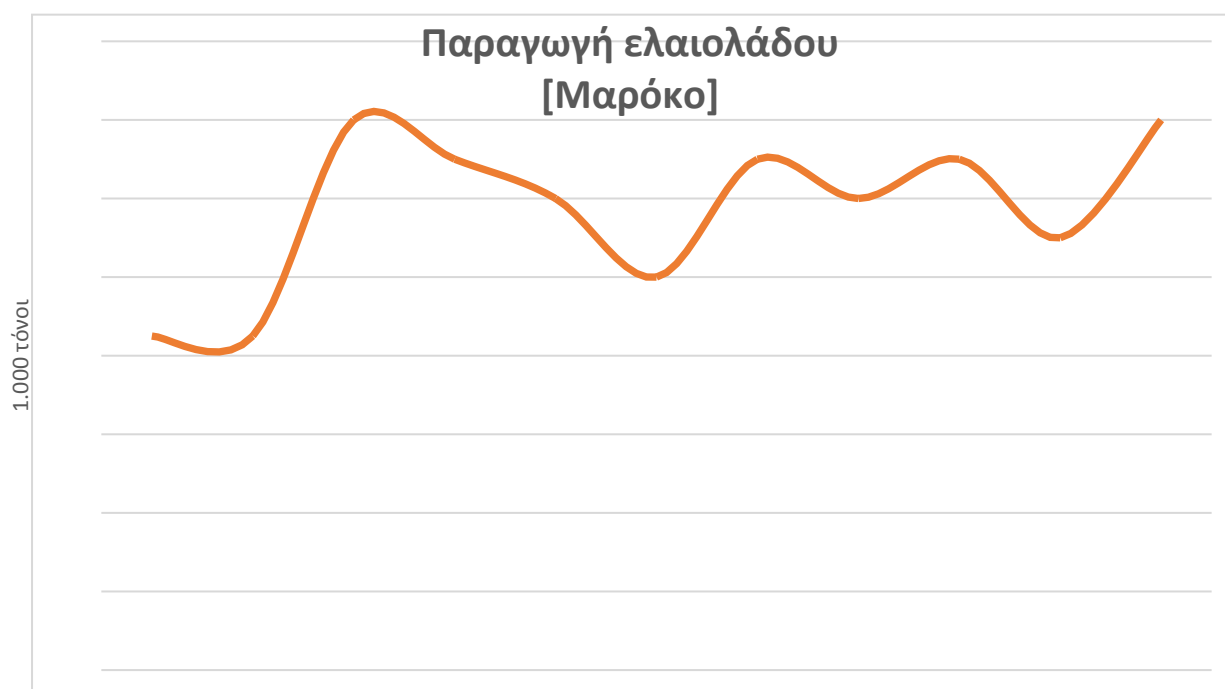

Μαρόκο

Πληθυσμός: 35,2 εκατ.

Μέση παραγωγή: 117.000 τόνους

Το Μαρόκο μια ακόμα χώρα της Αφρικής αποτελεί την ευχάριστη έκπληξη κυρίως για την πρόοδο που έχουν κάνει τα τελευταία 10 χρόνια, με δύο ερευνητικά Ινστιτούτα για την ελιά και το ελαιόλαδο (ένα δημόσιο και ένα ημι-δημόσιο), με αφοσιωμένους επιστήμονες έχει θέσει για το καλά τις βάσεις για την εξέλιξη της στον κλάδο και την είσοδο στην παγκόσμια αγορά. Είναι χαρακτηριστικής σημασίας η λεπτομέρεια που θα συναντήσουμε σε πινακίδα του μεγαλύτερου εργαστήριου «εργαζόμαστε με σκοπό να αυξήσουμε το εισόδημα των παραγωγών»! Τι ωραίο στ' αλήθεια! Βέβαια, σχετικά μικρές ποσότητες ελαιολάδου ακόμα στο Μαρόκο είναι υψηλής ποιότητας αλλά σε λίγα χρόνια νομίζω θα συναγωνίζονται ποιοτικά πολλές χώρες. Στο Ινστιτούτο Αγροολεστο Μακνές διατηρούν βάση φυτών (δέντρων) για 592 ποικιλίες ελιάς! Πραγματικές, ζωντανές, τέσσερις από κάθε ποικιλία, με τις οποίες πειραματίζονται εδώ και χρόνια, προσπαθώντας να βρουν τις πιο παραγωγικές και κατάλληλες ποικιλίες για το κλίμα στο Μαρόκο. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Εθνική Ομοσπονδία Ελαιοκομίας του Μαρόκου ξεκινά από τον Οκτώβριο του 2018 εκστρατεία κατά της εμπορίας χύμα ελαιόλαδου. Στόχος της να αλλάξει η διαδεδομένη αντίληψη ότι το χύμα ελαιόλαδο είναι καλύτερο και γνησιότερο. Όπως θα παρατηρήσουμε και από το παρακάτω γράφημα ο όγκος παραγωγής του Μαρόκο δεν εμφανίζει αυξητικές τάσεις.

Πορτογαλία

Πληθυσμός: 10,2 εκατ.

Μέση παραγωγή: 74.000 τόνους

Η Πορτογαλία αποτελεί σημαντική ελαιοπαραγωγό χώρα, 8η στην σχετική κατάταξη. Οι βασικές ελαιοπαραγωγικές ζώνες βρίσκονται στην Νότια Πορτογαλία, που χαρακτηρίζονται από το ήπιο κλίμα και το υψηλό ποσοστό βροχοπτώσεων και από όπου προέρχεται το 70% έως 80% της εθνικής παραγωγής ελαιολάδου. Η αντίληψη που επικρατεί στο εσωτερικό της χώρας είναι ότι το ντόπιο ελαιόλαδο είναι και το καλύτερο, γεγονός το οποίο δεν επιβεβαιώνεται αλλά ούτε μπορεί κάποιος να το αμφισβητήσει κατηγορηματικά. Η Πορτογαλία παράγει ένα σχετικά καλής ποιότητας προϊόν χωρίς να έχει δώσει έμφαση στην εξέλιξη της περαιτέρω ποιότητάς του. Περισσότερο θα λέγαμε ότι γίνονται προσπάθειες για την αύξηση του όγκου παραγωγής με απώτερο σκοπό την εξαγωγή του. Γεγονός που βρίσκει πρόσφορο έδαφος αν παρατηρήσει κάποιος την αυξητική τάση της παραγωγής τα τελευταία χρόνια. Από τους 36.000 τόνους παραγωγής το 2007 φτάνει στους 135.000 τόνους το 2017.

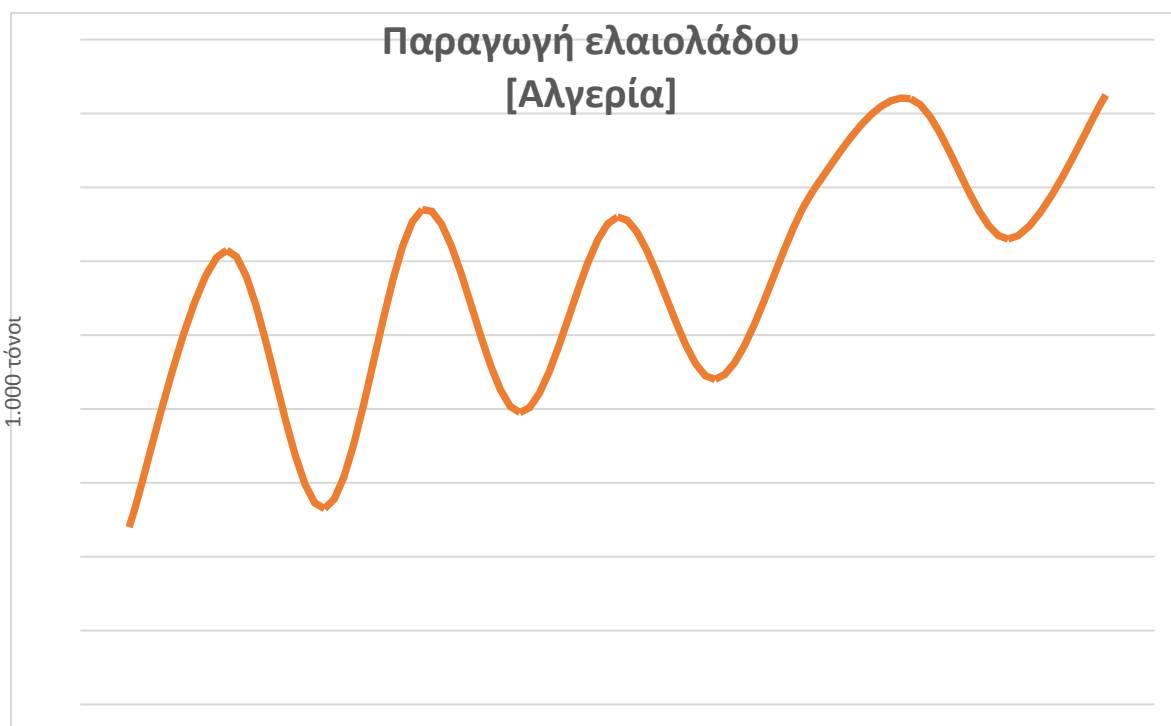

Αλγερία

Πληθυσμός: 42 εκατ.

Μέση παραγωγή: 57.000 τόνοι

Το ελαιόλαδο στην Αλγερία χαρακτηρίζεται τόσο από το υψηλό κόστος παραγωγής του όσο και από την ανομοιογενή ποιότητα του. Σημαντικά δεδομένα στο υψηλό κόστος παραγωγής και την χαμηλή ποιότητα είναι το κόστος των εργατικών χεριών την περίοδο της συγκομιδής, οι παρωχημένες μέθοδοι καλλιέργειας, η μεγάλη ηλικία των ελαιόδεντρων (το 43% είναι άνω των 50 ετών, το 39% μεταξύ 16 και 50 ετών). Πρόβλημα για την ποιότητα του ελαιολάδου είναι ότι πωλείται σε χρησιμοποιημένα πλαστικά μπουκάλια, στη μέση των δρόμων, εκτίθεται στον ήλιο και τις υψηλές θερμοκρασίες. Ο καταναλωτής δεν γνωρίζει τίποτα για την ποιότητα του, από ποιά ποικιλία προέρχεται, στην πραγματικότητα ούτε καν αν πρόκειται για γνήσιο ελαιόλαδο. Η κυβέρνηση της Αλγερία έχει εκπονήσει σχέδιο πολλαπλασιασμού της έκτασης των ελαιοκαλλιεργειών, ώστε να αυξηθεί η παραγωγή μέσα στα επόμενα 15 χρόνια, πρόκειται για ένα εξαιρετικά φιλόδοξο σχέδιο. Ανομοιογένεια παρατηρούμε και στις ποσότητες παραγωγής που εμφανίζουν εικόνα παραγωγής “ελαιώνα”, από μια παραγωγική χρονιά ακολουθεί μια “φτωχή”.

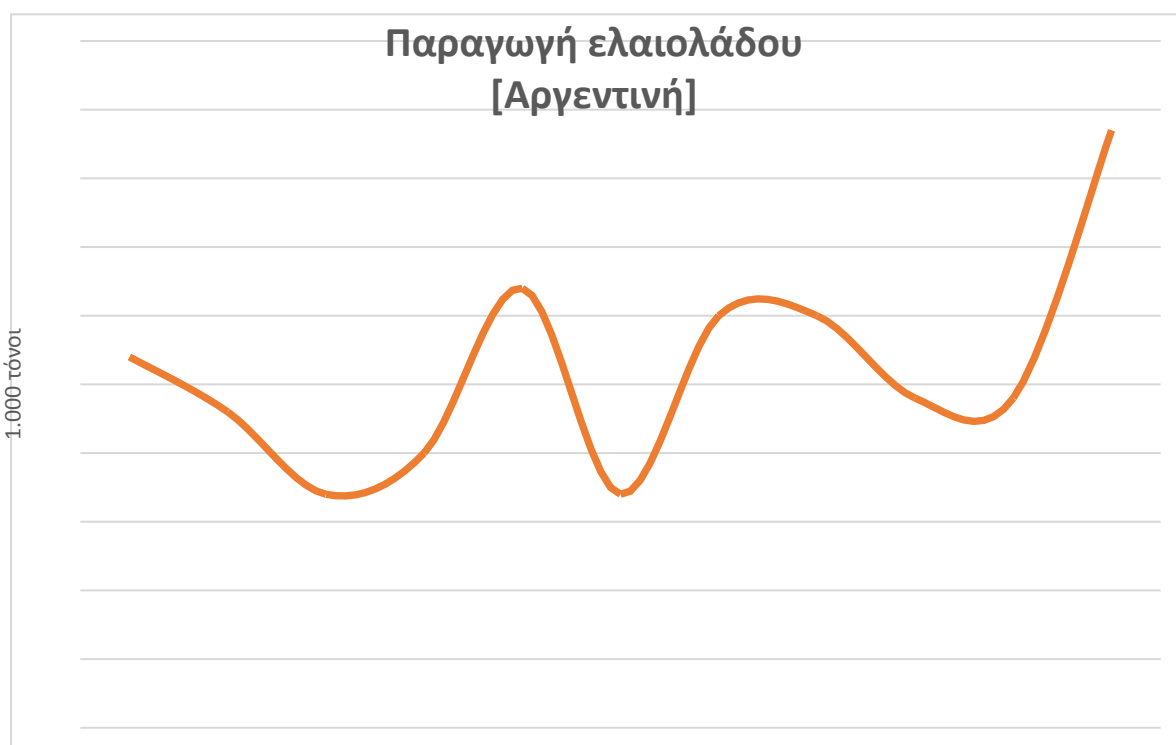

Αργεντινή

Πληθυσμός: 44,2 εκατ.

Μέση παραγωγή: 26.00 τόνοι

Η μεγαλύτερη ελαιοπαραγωγική χώρα εκτός μεσογείου. Η Αργεντινή καταλαμβάνει την 10^η θέση στην λίστα με τις ελαιοπαραγωγικές χώρες του κόσμου. Το σύνολο της παραγωγής που λαμβάνονται από τους ελαιώνες αυτούς χρησιμοποιείται για την παραγωγή ελαιολάδου, το κυριότερο προϊόν, ενώ μόλις το 4% προορίζεται για την παραγωγή κονσερβοποιημένων ελιών. Σε εθνικό επίπεδο, οι ελαιώνες καλύπτουν 1.100.000 στρέμματα, με κυριότερες ελαιοπαραγωγές περιοχές τις Κατάσαρκα, Λα Ροιά, Λέντζα, Σαν Χουάν, Κόρδοβα και Μπουένος Άιρες. Η Κατάσαρκα είναι η κύρια παραγωγός περιοχή ελαιολάδου στη χώρα, περίπου το 80% των καλλιεργούμενων ποικιλιών προορίζονται για λάδι, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν οι Arbequina, Frantoio, Barnea και Coratina, ενώ το υπόλοιπο 20% έχει διπλό σκοπό (λάδι-ελιά), όπως οι Manzanilla και η Empeltre. Στην Αργεντινή θα συναντήσει κανείς αρκετά εξελιγμένες και μεγάλες σε έκταση καλλιέργειες και παραγωγή αξιοσημείωτης ποιότητας, αν συνυπολογίσει κάποιος το πόσο μακριά απέχει η χώρα από την “πηγή” της ελαιοπαραγωγής που είναι η μεσόγειος. Στην ποσότητα παραγωγής τα τελευταία χρόνια δεν θα δούμε άλματα, αλλά μια σχετική αυξητική τάση, με μοναδική εξαίρεση την εξαιρετική χρονιά του 2017, που αφήνει πολλές υποσχέσεις για την παραγωγή της χώρας τα επόμενα χρόνια.

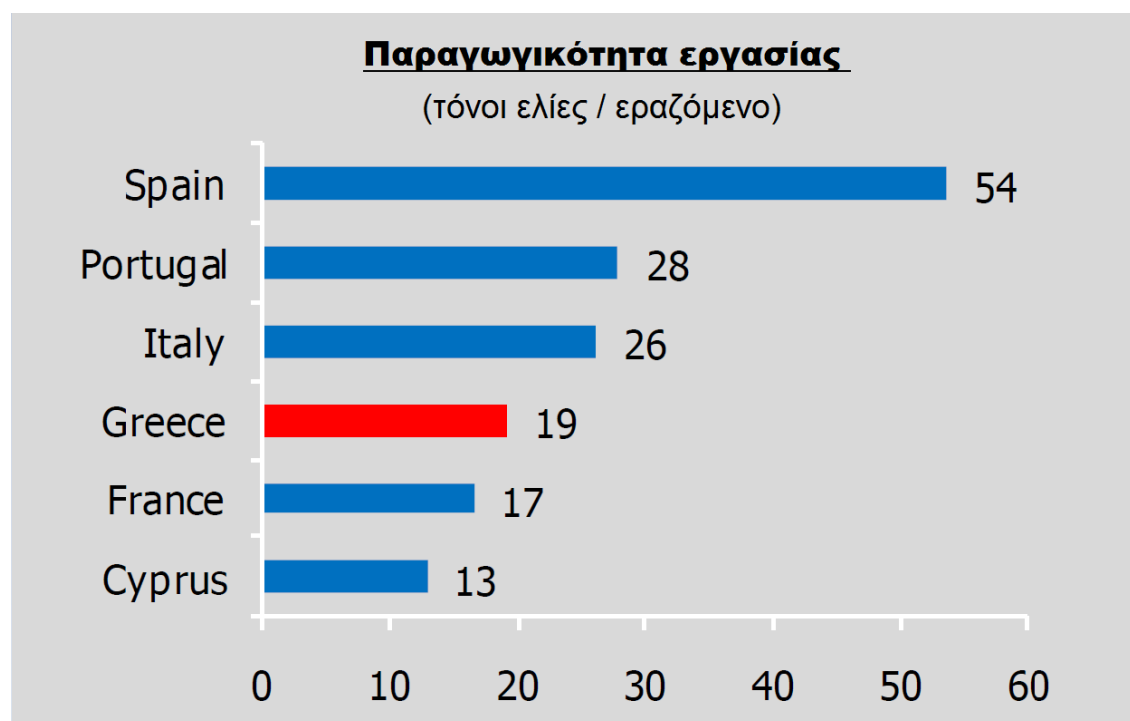

2.4 Κόστος παραγωγής

Σύγκριση Παραγωγικότητας

Η “μηχανοποίηση” της παραγωγής, προσφέρει πλεονέκτημα κόστους στην Ισπανία. Από την μια άποψη το ομαλότερο κλίμα σε σχέση με την Ιταλία και την Ελλάδα είναι λιγότερο ευεργετικό για τα οργανικά και θρεπτικά χαρακτηριστικά του ελαιόλαδου αλλά δημιουργεί στον “μηχανισμό” μικρότερο κόστος παραγωγής. Σε συνδυασμό με τις μεγαλύτερες εκτάσεις ελαιώνων, επιτυγχάνει την υψηλότερη παραγωγικότητα εργασίας. Πιο αναλυτικά:

Πηγή: Eurostat, NBGestimates

Επιπλέον, οι μέθοδοι συγκομιδής που χρησιμοποιούνται στην Ισπανία οδηγούν σε λιγότερες ζημιές στην ελαιοκαλλιέργεια. Δεδομένου ότι η ελαιοκαλλιέργεια είναι τομέας έντασης εργασίας, η παραγωγικότητα προσφέρει στην Ισπανία ένα πλεονέκτημα όσον αφορά τη συνολική παραγωγή.

Επιμέρους κόστος παραγωγής

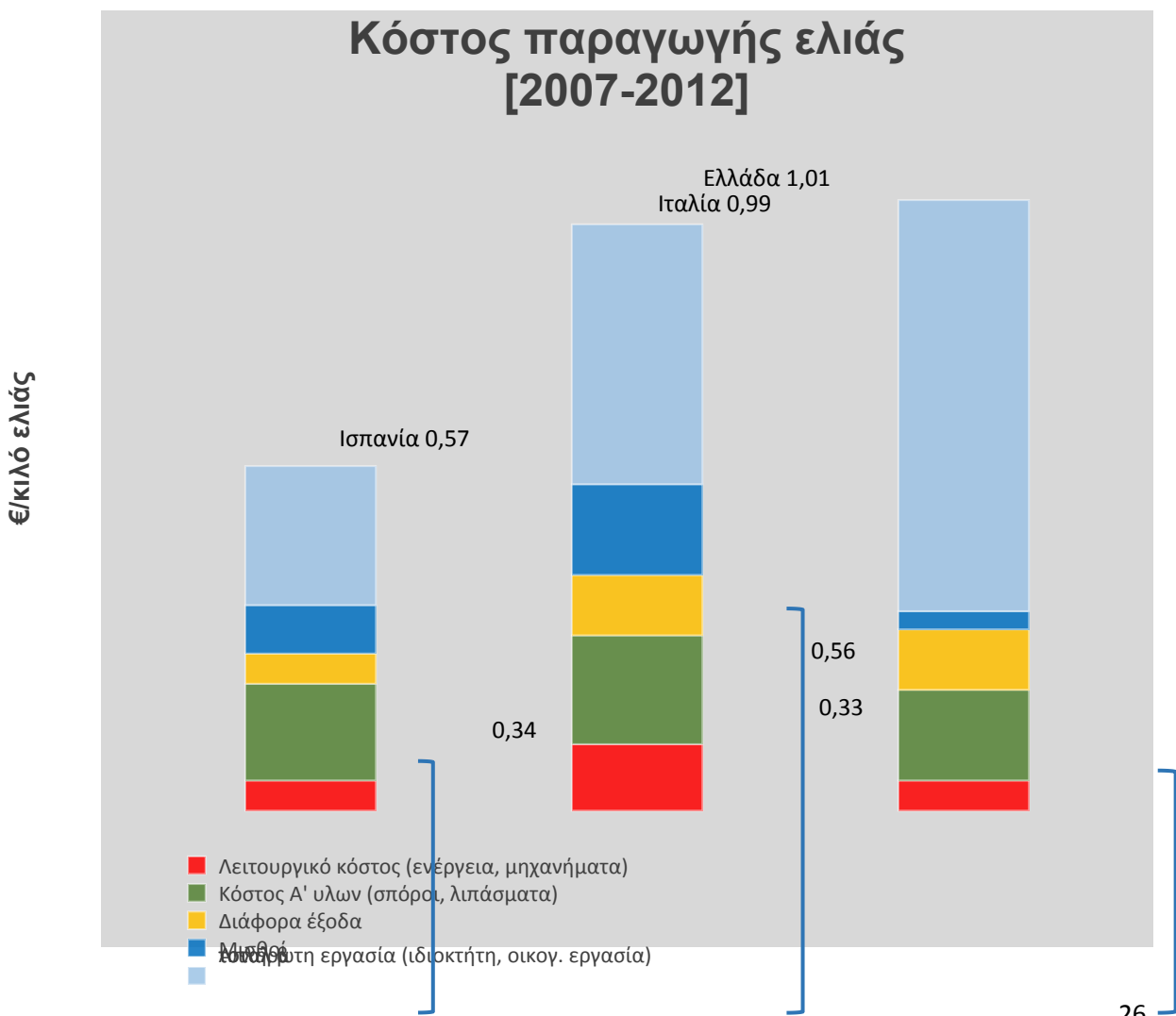
Για την παραγωγή του ελαιόλαδου το μεγαλύτερο κόστος είναι ο παράγοντας εργασία. Με βάση τον διεθνή οργανισμό ελαιόλαδου η κατανομή του κόστους την τελευταία δεκαετία έχει ως εξής:

- 43%-57% τεκμαρτά έξοδα (ή οίγενειακή εργασία)
- 10%-17% μισθοί
- 10%-16% ειδικά κόστη
- 6%-17% αποσβέσεις

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία της έρευνας FADN (Farm Accountancy Data Network) για τις ελαιοργαλικές εκμεταλλεύσεις περίπου το 60% του κόστους παραγωγής αφορά

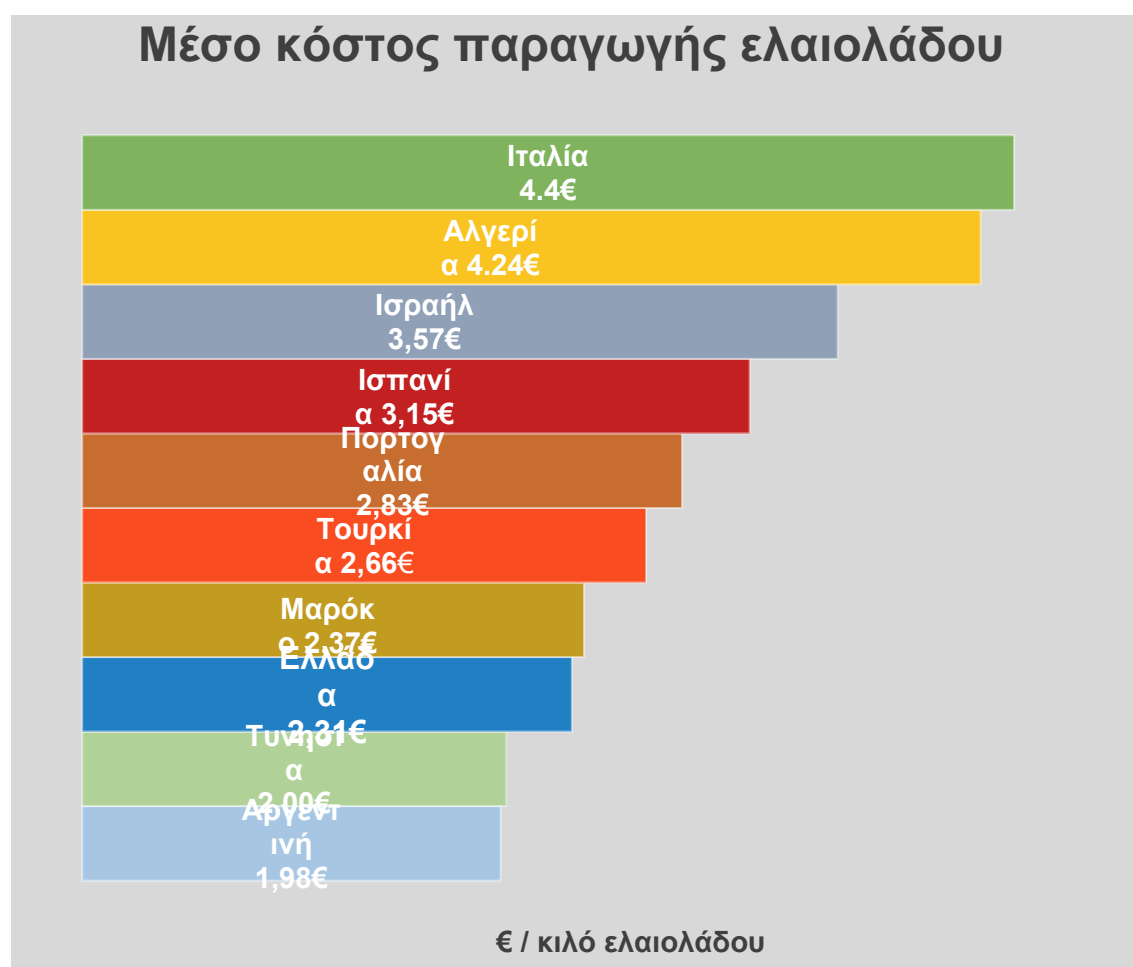
πληρωμές μισθών (συμπεριλαμβανομένης της αντιστάθμισης της οικογενειακής εργασίας). Συμπεριλαμβάνονται και άλλες δαπάνες όπως σπόροι, λιπάσματα, μηχανήματα και ενέργεια. Η Ισπανία επιτυγχάνει το χαμηλότερο συνολικό κόστος παραγωγής περίπου 0,6 ευρώ ανά κιλό ελιάς, σε σύγκριση με περίπου 1 ευρώ ανά κιλό στην Ελλάδα και την Ιταλία. Η Ελλάδα αντισταθμίζει εν μέρει την χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας με τους χαμηλότερους μισθούς (περίπου 4 € ανά ώρα αμειβόμενης εργασίας σε σχέση με περισσότερο από € 7 ανά ώρα στην Ισπανία και την Ιταλία), με αποτέλεσμα τον χαμηλότερο μέσο όρο το κόστος μισθοδοσίας ανά κιλό (70% χαμηλότερο από την Ιταλία, αλλά το 55% υψηλότερο από την Ισπανία). Εν μέρει, το χαμηλότερο μισθολογικό κόστος στην Ελλάδα συνδέεται στο γεγονός ότι σχεδόν όλοι οι εποχιακοί εργαζόμενοι στην ελληνική γεωργία είναι πολίτες τρίτων χωρών (έναντι περίπου 5% στην Ισπανία και την Ιταλία), οι οποίοι λαμβάνουν χαμηλότερη αποζημίωση εργασίας.

Πρέπει να συμπεριλάβουμε στο σημείο αυτό το κόστος της “σιωπηρής” αποζημίωσης της οικογενειακής εργασίας (υποτίθεται ότι είναι ίση με τον μέσο μισθό αμειβόμενης εργασίας). Αυτό το γεγονός είναι πιο συνηθισμένο στην Ελλάδα, καλύπτοντας περίπου το 90% των ωρών εργασίας (και έτσι το συνολικό μισθολογικό κόστος), σε σύγκριση με το 80% στην Ιταλία και το 70% στην Ισπανία. Ως εκ τούτου, το πραγματικό κόστος που καταβάλλεται από τους ιδιοκτήτες της εκμετάλλευσης (με εξαίρεση την απλήρωτη εργασία) είναι παρόμοια στην Ελλάδα και την Ισπανία – περίπου 0,33 ευρώ ανά κιλό ελιάς, έναντι 0,56 ευρώ ανά κιλό ελιάς στην Ιταλία. Στον ακόλουθο πίνακα η ανάλυση κόστους παραγωγής για τις 3 αυτές χώρες.

Όσον αφορά το κόστος παραγωγής σε πραγματικούς όρους, παρατηρούμε ότι το κόστος στην Ελλάδα και την Ισπανία ακολούθησε μια ελαφρώς καθοδική τάση μετά το 2007 (-10% για την Ελλάδα και -15% για την Ισπανία). Στην Ελλάδα, η μείωση οφειλόταν τόσο στην μείωση των πραγματικών μισθών ανά ώρα (-15%) και, σε μικρότερο βαθμό, στην υψηλότερη παραγωγικότητα της εργασίας, ενώ η Ισπανία σημείωσε την υψηλότερη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, περίπου 65% (με σχετικά σταθερούς μισθούς ανά ώρα). Από την άλλη πλευρά, το πραγματικό κόστος παραγωγής στην Ιταλία αυξήθηκε. Ο λόγος είναι, 10% περίπου στους υψηλούς μισθούς ανά ώρα (αύξηση κατά 18%), καθώς και σε μεγαλύτερο βαθμό η αύξηση των Α' υλών (κυρίως σπόροι για νέα ελαιόδεντρα και λιπάσματα).

Σύμφωνα με τον παγκόσμιο οργανισμό ελαιολάδου, το μέσο κόστος παραγωγής ελαιολάδου για το 2015, ανά χώρα (για τις 10 μεγαλύτερες ελαιοπαραγωγικές χώρες) διαμορφώνεται όπως στο ακόλουθο διάγραμμα.

Πηγή:<http://www.internationaloliveoil.org>

Ο λόγος που το κόστος παραγωγής της ελιάς δεν αντιστοιχεί στο μέσο κόστος παραγωγής ελαιολάδου είναι οι διαφορετικές χρήσεις της ελιάς και τα παράγωγά της.

Αξίζει να σημειωθεί πως το παραπάνω διάγραμμα εμφανίζει το μέσο κόστος παραγωγής ανά χώρα και όχι το επιμέρους, το οποίο διαφέρει από τα χαρακτηριστικά του κάθε ελαιώνα (αρδεύσιμος ή μη, κλίση εδάφους, πυκνότητα

δέντρων). Για τον λόγο αυτό ο παγκόσμιος οργανισμός ελαιολάδου έχει δημιουργήσει 7 κατηγορίες και το επιμέρους κόστος. Οι κατηγορίες αυτές είναι:

- **K1: Παραδοσιακός ελαιώνας, σε απότομες πλαγιές.**

Κλίση εδάφους >20% με <180 δέντρα / εκτάριο.

- **K2: Παραδοσιακός αρδεύσιμος ελαιώνας, σε απότομες πλαγιές.**

Κλίση εδάφους >20% με <180 δέντρα / εκτάριο και άρδευση

- **K3: Παραδοσιακός ελαιώνας, σε μέτριες πλαγιές.**

Κλίση εδάφους <20% με <180 δέντρα / εκτάριο.

- **K4: Παραδοσιακός αρδεύσιμος ελαιώνας, σε μέτριες πλαγιές.**

Κλίση εδάφους <20% με <180 δέντρα / εκτάριο και άρδευση.

- **K5: Πυκνή καλλιέργεια.**

Με 180- 800 δέντρα / εκτάριο.

- **K6: Πυκνή καλλιέργεια με άρδευση.**

Με 180- 800 δέντρα / εκτάριο και άρδευση.

- **K7: Εντατική καλλιέργεια με άρδευση.**

Με >800 δέντρα / εκτάριο και άρδευση.

Στον ακόλουθο πίνακα βρίσκεται το επιμέρους κόστος των καλλιεργειών ανά χώρα.

	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7
Μαρόκο	1,92 €	2,26 €	1,87 €	1,85 €		1,94 €	1,97 €
Ελλάδα	2,54 €		2,34 €			2,13 €	
Αλγερία	5,11 €		2,34 €	2,67 €		2,49 €	
Ιταλία	3,97 €	2,79 €	4,01 €	3,70 €	3,57 €	3,84 €	
Ισραήλ	3,64 €		3,74 €		3,34 €	3,71 €	3,39 €
Πορτογαλία	3,38 €	3,54 €	2,06 €	2,36 €	2,06 €	1,75 €	1,68 €
Τυνησία	2,36 €		2,22 €			1,75 €	1,60 €
Τουρκία	2,80 €		1,54 €	1,26 €		2,13 €	
Ισπανία	3,56 €		2,71 €	2,27 €	2,64 €	2,07 €	2,19 €
Αργεντινή				3,68 €		2,50 €	1,43 €

Πηγή:<http://www.internationaloliveoil.org>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2007 – 2017

3.1 Η κατανάλωση ελαιολάδου στην Ευρώπη

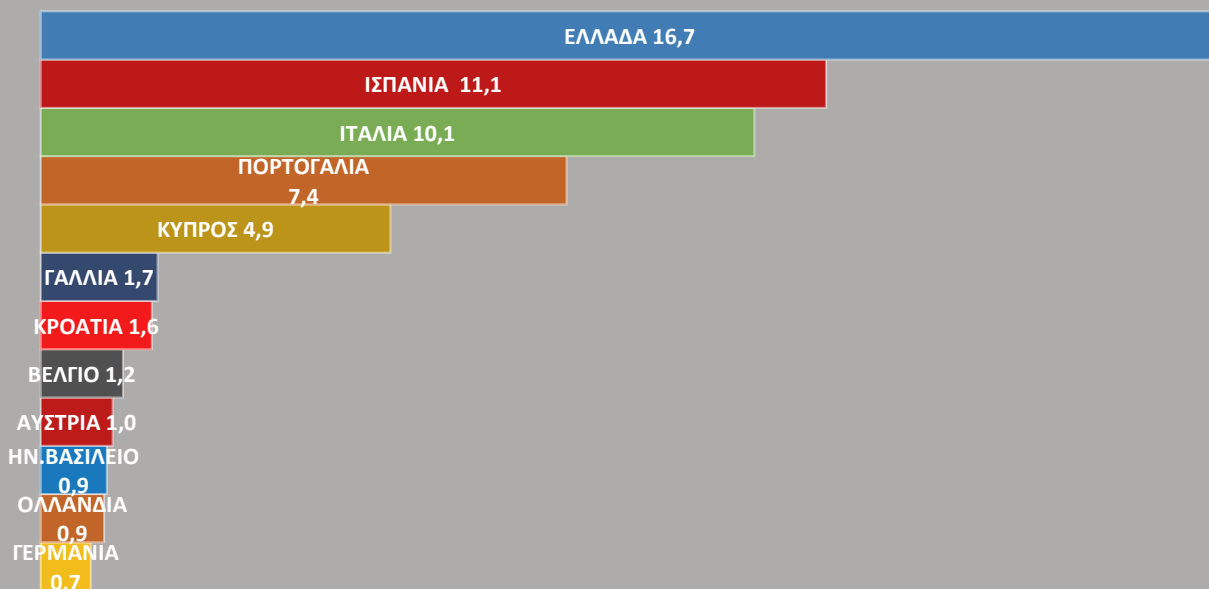
Η κατανάλωση ελαιολάδου στις χώρες της Ευρώπης τα τελευταία χρόνια διαμορφώνεται όπως στον ακόλουθο πίνακα, στην κορυφή (με μπλε φόντο) οι ελαιοπαραγωγικές χώρες.

Κατανάλωση ελαιολάδου (1.000 τόνους)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΙΣΠΑΝΙΑ	546	534	539	554	574	487	525	492	495	443	475
ΙΤΑΛΙΑ	705	710	676	660	610	550	641	572	598	439	566
ΕΛΛΑΔΑ	264	229	229	228	200	180	140	130	140	105	130
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	76	88	88	82	78	74	75	70	70	70	75
ΓΑΛΛΙΑ	102	114	115	113	112	113	111	106	113	109	113
ΚΥΠΡΟΣ	5	4	5	7	6	6	6	6	6	6	6
ΚΡΟΑΤΙΑ	5	7	7	7	6	6	7	5	8	8	7
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	48	48	50	59	61	61	66	64	63	61	64
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	56	56	55	70	59	62	61	63	65	70	62
ΒΕΛΓΙΟ	3	12	12	14	13	14	15	15	17	14	16
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	13	12	27	16	15	14	14	13	15	16	14
ΑΥΣΤΡΙΑ	10	9	9	9	9	8	9	9	9	9	9
ΠΟΛΩΝΙΑ	4	5	4	10	10	8	8	8	7	7	10
ΤΣΕΨΙΑ	6	5	4	6	5	4	6	10	10	7	6
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	6	8	6	6	5	6	6	6	6	5	5
ΣΟΥΗΔΙΑ	7	7	7	8	8	8	10	10	11	10	6
ΔΑΝΙΑ	4	5	4	6	5	6	7	6	6	5	5
ΝΟΡΒΗΓΙΑ*	4	3	4	3	3	4	4	4	4	4	4
ΕΛΒΕΤΙΑ*	13	6	13	13	14	14	14	14	15	15	15
ΜΑΛΤΑ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	12	12	16	21	19	20	22	20	22	20	14
TOTAL EU	1887	1872	1870	1891	1813	1644	1748	1623	1679	1421	1602

* Πηγή:<http://www.internationaloliveoil.org> , *Στο μπλέ φόντο είναι οι ελαιοπαραγωγικές χώρες

Μέση ετήσια ατομική κατανάλωση (λίτρα) [2007-2017]

λίτρα ελαιόλαδου / άτομο

Αυτό που είναι εμφανές με μια πρώτη ματιά του παραπάνω πίνακα και του διαγράμματος είναι πως οι χώρες που παράγουν το ελαιόλαδο είναι και αυτές που καταναλώνουν κιόλας σε μεγάλο βαθμό. Πολύ φυσιολογικό το γεγονός αυτό, θεωρώ

όμως σκόπιμο σε αυτό το σημείο να αντιπαραβάλουμε την παραγωγή με την κατανάλωση.

3.2 Ισοζύγιο Παραγωγής/Κατανάλωσης στην Ευρώπη

Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει την διαφορά (παραγωγή – κατανάλωση). Η αντιπαραβολή γίνεται μόνο για τις ελαιοπαραγωγικές χώρες γιατί προφανώς για τις υπόλοιπες είναι απλά αρνητικές τιμές.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΙΣΠΑΝΙΑ	690	496	862	838	1041	131	1257	350	909	848	785
ΙΤΑΛΙΑ	-195	-170	-246	-220	-211	-135	-177	-350	-124	-257	-137
ΕΛΛΑΔΑ	63	76	92	74	95	178	-8	170	180	90	216
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	-40	-34	-25	-19	-2	-15	17	-9	39	-1	60
ΓΑΛΛΙΑ	-97	-107	-109	-107	-109	-108	-106	-104	-108	-106	-107
ΚΥΠΡΟΣ	-1	-1	-1	0	0	0	-3	0	0	0	0
ΚΡΟΑΤΙΑ*	-5	-7	-7	-7	-6	-6	-3	-3	-2	-3	-3
ΣΥΝΟΛΟ ΕΕ	231	66	354	318	582	-183	734	-189	645	330	583

Η κάθε χώρα εμφανίζει τις δικές τις ιδιαιτερότητες, ας δούμε την κάθε περίπτωση ξεχωριστά.

Ισπανία

Η Ισπανία έχει έναν μέσο όρο 750 χιλ. τόνων πλεόνασμα ετησίως, το οποίο μπορεί να διαθέσει στην διεθνή αγορά. Η μέση ετήσια κατανάλωση κατά άτομο είναι 11 λίτρα, δεύτερη μεγαλύτερη παγκοσμίως. Η ετήσια μέση κατανάλωση ελαιόλαδου εμφανίζει μια πτωτική τάση από το 2012 και μετά, αποτέλεσμα της μείωσης της αγοραστικής δύναμης του πληθυσμού.

Ιταλία

Η Ιταλία είναι η 2^η μεγαλύτερη παράγωγος χώρα παγκοσμίως και η παραγωγή δεν φτάνει για να καλύψει την εγχώρια ζήτηση της. Με μέση κατανάλωση 10 λίτρα έχει παρουσιάσει και αυτή μια μικρή πτώση της κατανάλωσης.

Ελλάδα

Η Ελλάδα έχει ένα ετήσιο πλεόνασμα περίπου 90χιλ τόνων το οποίο λογικά διαθέτει στην διεθνή αγορά. Η Ελλάδα από το 2011 και μετά, με την οικονομική ύφεση παρουσιάζει μείωση στην εγχώρια κατανάλωση της τάξης του 50%. Είναι χαρακτηριστικό πως το 2007 η μέση ετήσια ατομική κατανάλωση ήταν 25 λίτρα! Το 2016 ήταν 10 λίτρα. Το ελαιόλαδο αποτελεί παράδοση για την Ελλάδα και μεγάλο ποσοστό των ελληνικών οικογενειών παράγει ελαιόλαδο από δικές της καλλιέργειες με αποτέλεσμα να υπάρχει σε αφθονία σε πολλά νοικοκυριά.

Πορτογαλία

Η Πορτογαλία καταναλώνει περισσότερο από όσο παράγει. Το 7,5 λίτρα περίπου ετήσιας ατομικής κατανάλωσης είναι σημαντικός αριθμός για μια χώρα που με την παραγωγή της καλύπτει μόνο την μισή εγχώρια ζήτηση. Βέβαια οι προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια για αύξηση της παραγωγής στην Πορτογαλία και σε μια μικρή μείωση που έχει υποστεί η εγχώρια κατανάλωση έχουν φέρει την χώρα μερικές χρονιές σε πλεόνασμα (2013,2015).

Γαλλία

Υψηλή θέση στην φημισμένη γαστρονομία των Γάλλων αποτελεί το ελαιόλαδο. Είναι πολύ χαρακτηριστική η σταθερότητα της ζήτησης που δεν εμφανίζει καμία διαφοροποίηση τα τελευταία αυτά χρόνια.

Κύπρος

Σαφώς επηρεασμένη και συνδεδεμένη η χώρα με την Ελλάδα και την ελληνική κουλτούρα έχει το ελαιόλαδο ως βασικό στοιχείο στην διατροφή της. Η μέση ετήσια κατανάλωση στα 5 λίτρα περίπου και η παραγωγή της είναι προσαρμοσμένη σε όγκο ώστε να καλύπτει την εγχώρια ζήτηση. Μόνο κάποιες κακές παραγωγικά χρονιές της Κύπρου παρατηρούμε έλλειμα στο ισοζύγιο παραγωγής/κατανάλωσης, χωρίς να είναι αξία αναφοράς.

Κροατία

Η Κροατία εντάχθηκε στην ευρωπαϊκή ένωση το 2013. Το ισοζύγιο της πλησιάζει αυτό της Κύπρου όμως η εγχώρια παραγωγή της δεν έχει φτάσει ακόμα τα επίπεδα που απαιτεί η ζήτηση.

Συνολικά η Ευρώπη

Η Ευρώπη τα τελευταία χρόνια βιώνει οικονομική ύφεση. Η ύφεση αυτή πλήττει κατά κύριο λόγο της ελαιοπαραγωγικές χώρες (Ελλάδα, Ισπανία) και κατά συνέπεια τις χώρες που καταναλώνουν τις μεγαλύτερες ποσότητες, αφού οι χώρες που καταναλώνουν το ελαιόλαδο είναι και αυτές που το παράγουν. Συνολικά η Ευρώπη έχει μειώσει την κατανάλωση της σε ελαιόλαδο κατά 15% περίπου, όχι όμως όλες οι Ευρωπαϊκές χώρες, αφού η μείωση αυτή οφείλεται στην μεγάλη μείωση της Ελλάδας και τις μικρότερες μειώσεις της Ισπανίας και της Ιταλίας. Επίσης τις κακές παραγωγικές χρονιές της Ισπανίας, η Ευρώπη “ξεμένει” από ελαιόλαδο. Το 2012 και το 2014 που ήταν οι δυο κακές χρονιές για τον όγκο παραγωγής της Ισπανίας, η Ευρώπη κατανάλωσε περισσότερο από όσο παρήγαγε. Δημιουργήθηκε στην εσωτερική αγορά της Ευρώπης ένα έλλειμα περίπου 185 χιλ. τόνων τόσο το 2012 όσο και το 2014.

3.3 Η κατανάλωση ελαιόλαδου εκτός Ευρώπης

Η ετήσια κατανάλωση για τις ελαιοπαραγωγικές χώρες εκτός Ευρώπης τα τελευταία χρόνια διαμορφώνεται όπως στον ακόλουθο πίνακα.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΥΝΗΣΙΑ	50	21	30	30	35	40	37	30	35	21	33
ΤΟΥΡΚΙΑ	85	108	110	131	150	150	105	125	116	150	177
ΣΥΡΙΑ	80	110	121	131	136	161	171	126	104	98	87
ΜΑΡΟΚΟ	65	70	90	100	122	129	120	120	120	120	120
ΑΛΓΕΡΙΑ	25	55	34	59	43	61	49	65	80	67	79
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	7	5	5	6	6	6	7	7	8	8	8
ΙΟΡΔΑΝΙΑ	24	24	20	20	17	20	25	22	29	19	22
ΛΙΒΑΝΟΣ	9	20	10	20	20	20	18	18	18	20	20
ΙΣΡΑΗΛ	16	17	17	17	16	20	20	20	20	21	21
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	7	5	7	5	8	12	19	20	17	22	22
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	35	37	44	44	40	37	37	37	42	45	46
ΛΙΒΥΗ	13	15	15	15	15	15	15	16	18	17	18
ΧΙΛΗ	6	8	9	10	13	6	5	6	6	6	7
Η.Π.Α	246	256	258	275	300	287	302	295	321	315	315
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	13	14	8	16	14	14	15	17	17	15	15
ΑΛΒΑΝΙΑ	5	7	6	9	8	13	12	13	12	13	13
ΙΡΑΝ	8	7	7	8	11	9	10	9	11	8	11
ΤΑΙΒΑΝ	4	3	4	5	5	6	9	8	7	7	7
ΥΠΟΛ.ΠΑΡΑΓ.ΧΩΡ ΕΣ	14	13	13	13	13	13	12	12	12	13	13
ΙΡΑΚ	0	0	9	6	6	6	6	2	2	2	2
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	40	42	51	62	68	73	73	67	50	60	77

ΜΕΞΙΚΟ	10	10	9	10	12	14	14	16	15	14	14
ΚΑΝΑΔΑΣ	29	30	37	40	40	37	41	38	41	40	47
ΙΑΠΩΝΙΑ	29	30	41	36	43	51	54	59	54	55	56
ΣΑΟΥΔ. ΑΡΑΒΙΑ	8	7	7	15	16	21	22	25	25	28	28
ΡΩΣΙΑ	17	15	22	21	24	27	30	19	20	20	20
ΚΙΝΑ	-	12	18	30	40	39	32	34	39	44	46
ΥΠ.ΜΗ ΠΑΡΑΓ.ΧΩΡΕΣ	25	20	35	40	55	60	70	70	65	60	85
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ	867	959	1033	1171	1273	1345	1325	1292	1299	1304	1404

* Πηγή:<http://www.internationaloliveoil.org> , *Στο μπλέ φόντο είναι οι ελαιοπαραγωγικές χώρες

Στο σημείο αυτό παρουσιάζεται μια ομοιομορφία στην συμπεριφορά των χωρών όσο αφορά την κατανάλωση ελαιολάδου.

Χώρες της μεσογείου

Οι χώρες οι οποίες βρέχονται από την μεσόγειο εμφανίζουν υψηλή καταναλωτική δραστηριότητα και ο λόγος είναι ότι οι χώρες αυτές είναι και ελαιοπαραγωγικές χώρες.

Οι χώρες αυτές είναι: Τουρκία, Συρία, Μαρόκο, Αλγερία, Ιορδανία, Λίβανος, Ισραήλ, Αίγυπτος, Λιβύη και η Παλαιστίνη.

Τυνησία

Η Τυνησία είναι η μοναδική μεσογειακή χώρα εκτός Ευρώπης η οποία παρουσιάζει μικρή κατανάλωση και ετήσια πλεονάσματα 150 χιλ τόνων κατά μέσο όρο.

Ιράν, Ιράκ

Το Ιράν και το Ιράκ εμφανίζουν πολύ μικρή καταναλωτική δραστηριότητα ελαιολάδου

Ιράν: 0,11 λιτ/άτομο

Ιράκ: 0,09 λιτ/άτομο

Καταναλωτές εκτός μεσογείου

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η καταναλωτική δραστηριότητα των χωρών οι οποίες βρίσκονται μακριά από την μεσόγειο και κατά γενική ομολογία μακριά από την παραγωγή και την κουλτούρα της κατανάλωσης του ελαιολάδου.

Η.Π.Α., Καναδάς, Αυστραλία, Σαουδική Αραβία

Οι χώρες αυτές παρουσιάζουν πολύ αξιοσημείωτα ποσοστά κατανάλωσης ελαιολάδου, πιο συγκεκριμένα σε Η.Π.Α και Καναδά είναι 1λιτ/άτομο ανά έτος ενώ στην Αυστραλία φτάνει τα 1,5λιτ/άτομο. Οι δύο βασικοί λόγοι που συμβαίνει αυτό είναι πως αυτές οι χώρες έχουν υψηλό βιοτικό επίπεδο και αναζητούν καλύτερης ποιότητας "λάδι" για την διατροφή τους και αναμφίβολα το ελαιόλαδο ικανοποιεί αυτές τις απαιτήσεις. Ένας δεύτερος λόγος είναι ότι αυτές οι χώρες είναι εδώ και πολλά χρόνια προορισμός οικονομικών μεταναστών από τις μεσογειακές χώρες όπως η Ελλάδα, η Ισπανία κλπ. Με την μετανάστευση εκτός του ότι μεταφέρουν την κατανάλωση τους σε αυτές τις χώρες, παράλληλα μεταδίδουν την κουλτούρα και την χρήση του ελαιόλαδου ως ένα ποιοτικό έλαιο για την διατροφή τους. Στην κατηγορία αυτή αρχίζει να εντάσσεται και η Σαουδική Αραβία με τα ίδια χαρακτηριστικά άλλα ως πιο νέα καθώς είναι πιο πρόσφατη η οικονομική της άνθιση και η επαφή της με τους τρόπους ζωής των υπόλοιπων χωρών.

Η.Π.Α.: 0,9 λιτ/άτομο

Καναδάς: 1,03 λιτ/άτομο

Αυστραλία: 1,61 λιτ/άτομο

Σαουδική Αραβία: 0,7 λιτ/άτομο

Βραζιλία, Αργεντινή, Μεξικό, Χιλή

Οι χώρες αυτές της Αμερικής εμφανίζουν κι αυτές μια μικρή καταναλωτική δραστηριότητα αλλά το χαμηλό βιοτικό επίπεδο περιορίζει σημαντικά την δυνατότητα της πιθανής αυξητικής τάσης, στατιστικά για τις χώρες αυτές η κατανάλωση δεν ξεπερνά τα 0,4 λιτ/άτομο σε ετήσια βάση.

Βραζιλία: 0,3 λιτ/άτομο

Αργεντινή: 0,15 λιτ/άτομο

Μεξικό: 0,10 λιτ/άτομο

Χιλή: 0,4 λιτ/άτομο

Ιαπωνία, Ταϊβάν

Παρόλο που η Ιαπωνία και η Ταϊβάν βρίσκονται πολύ μακριά από την "πηγή" της ελαιοπαραγωγής, έχουν αξιόλογα ποσοστά κατανάλωσης ελαιόλαδου και ο λόγος είναι η ιδιότροπη γαστρονομική δραστηριότητα τους. Η αναζήτηση νέων "ελαίων" είναι θετικός παράγοντας για την κατανάλωση του ελαιόλαδου.

Ιαπωνία: 0,4 λιτ/άτομο

Ταϊβάν: 0,24 λιτ/άτομο

Κίνα

Η Κίνα αποτελεί μια πολύ ιδιαίτερη και ενδιαφέρουσα περίπτωση για μελέτη της κατανάλωσης ελαιόλαδου. Μέρι το 2009 η κατανάλωση της ήταν 0,01 λιτ/άτομο.

Τα τελευταία χρόνια έχει φτάσει το 0,03 λιτ/άτομο. Κάποιος θα έλεγε ότι είναι ένα αδιάφορο ποσοστό, όμως αν συμπεριλάβει τον παράγοντα πληθυσμός (1,4 δισ.), θα

καταλάβει ότι μιλάμε για μια μεγάλη αύξηση. Ένας ακόμα λόγος που αυτή η αύξηση μοιάζει σημαντική είναι η οικονομική ανάπτυξη και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της χώρας τα τελευταία χρόνια. Οι κάτοικοι της Κίνας τα τελευταία χρόνια πέρασαν από μία πολύ φτωχική εποχή σε μια αναπτυσσόμενη και όλα δείχνουν πως αυτό θα συνεχιστεί, το ελαιόλαδο δείχνει να βρίσκει κάποιο πρόσφορο έδαφος στην χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό στον κόσμο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2007 – 2017

4.1 Η εξαγωγική δραστηριότητα του ελαιόλαδου.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι εξαγωγές των χωρών της Ευρώπης/έτος. (σε χιλιάδες τόνους.)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<u>ΙΣΠΑΝΙΑ</u>	133. 9	153. 4	196. 5	196. 2	248	197. 6	289. 7	236. 8	297. 8	291. 2	292
<u>ΙΤΑΛΙΑ</u>	180. 2	176. 9	195. 1	223. 5	233. 2	217. 6	233. 3	199. 6	208. 1	199. 5	186. 4
<u>ΕΛΛΑΔΑ</u>	9.8	11	12	13	15.5	18	15.7	16.8	19.3	18.7	18.6
<u>ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ</u>	29	30.7	35.8	42.7	51.5	50.5	53.8	47.6	40.5	39.5	58.3
<u>ΓΑΛΛΙΑ</u>	1.5	1.6	1.4	1.8	1.9	1.7	2.3	2	2.3	2.9	2.2
<u>ΚΥΠΡΟΣ</u>	0	0	0	0	0.1	0.1	0	0	0.1	0.1	0
<u>ΚΡΟΑΤΙΑ</u>	0.5	0	0	0	0	0	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1
<u>ΓΕΡΜΑΝΙΑ</u>	0.8	0.7	0.8	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.1
<u>ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ</u>	0.5	0.2	0.1	0.4	0.9	1.2	0.8	0.6	0.2	0.5	1.5
<u>ΒΕΛΓΙΟ</u>	0.3	0.7	0.4	0.7	0.3	0.4	0.5	0.7	0.7	0.4	0.5
<u>ΟΛΛΑΝΔΙΑ</u>	0.1	0.2	0.6	6	0.7	0.9	0.9	1	1	1.2	1
<u>ΑΥΣΤΡΙΑ</u>	0.3	0.2	0.3	0.4	0.7	0.6	0.6	0.7	0.6	0.5	0.4
<u>ΠΟΛΩΝΙΑ</u>	1	0	0.2	0.2	0.2	0.2	0.7	1	0.6	0.7	1.1
<u>ΤΣΕΧΙΑ</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΟΥΗΔΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΔΑΝΙΑ	0.1	0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2
ΝΟΡΒΗΓΙΑ*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΕΛΒΕΤΙΑ*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΜΑΛΤΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΥΠΟΛ ΧΩΡΕΣ	0.3	0.6	1.1	1	1.4	1.4	0	1.3	0.8	1.3	1.4
ΣΥΝΟΛΟ ΕΕ	358.	376.	444.	486.	555.	490.	599.		572.	557.	563.
	3	2	4	6	1	9	1	509	8	3	8

Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιολάδου, <http://www.internationaloliveoil.org>

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι εξαγωγές των χωρών εκτός Ευρώπης/έτος. (σε χιλιάδες τόνους)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΥΝΗΣΙΑ	130	142	97	108	129.5	170	58	304	102.5	89.5	200
ΤΟΥΡΚΙΑ	15	31	29.5	12	20	92	35	30	15	45	70
ΣΥΡΙΑ	20	15	18	23	25	30	10	0	6	12	13
ΜΑΡΟΚΟ	2	3	21	30.5	11	10	9.5	25	17	9	15
ΑΛΓΕΡΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	18.5	14	19	12	23.5	12	21.5	12	31	16.5	36
ΙΟΡΔΑΝΙΑ	2	1.5	2	1	1	1.5	9	0.5	0.5	0.5	0
ΛΙΒΑΝΟΣ	2.5	2.5	3	3	4	4	6	7.5	9.5	8	3
ΙΣΡΑΗΛ	0	0	0	0	0.5	0.5	0.5	0	0	0	0
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	1	3.5	0	0	3	4	2	4	1	6.5	7.5
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	4	6.5	8	6	6.5	2.5	4.5	4.5	4	4.5	4.5
ΛΙΒΥΗ	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
ΧΙΛΗ	1.5	2	3	6.5	10	10	10	14.5	10.5	13	14.5
Η.Π.Α.	3	3	2.5	3	4.5	6	5.5	6.5	7.5	8	8.5
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	0	3	0.5	4	3.5	3.5	4	6.5	4.5	6.5	4.5
ΑΛΒΑΝΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΙΡΑΝ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΙΡΑΚ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΤΑΙΒΑΝ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΜΕΞΙΚΟ	0	0	0	0	0	0.5	1.5	0.5	0.5	0	0

ΚΑΝΑΔΑΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΙΑΠΩΝΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΑΟΥΔ. ΑΡΑΒΙΑ	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
ΡΩΣΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΚΙΝΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΥΠ.ΠΑΡΑΓ.ΧΩΡΕ Σ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
ΥΠ ΜΗ ΠΑΡΑΓ. ΧΩΡΕΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιολάδου <http://www.internationaloliveoil.org>

4.2 Η εισαγωγική δραστηριότητα του ελαιολάδου

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι εισαγωγές των χωρών της Ευρώπης ανά έτος. (σε χιλιάδες τόνους)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΙΣΠΑΝΙΑ	40.3	10.8	13.7	14.7	14.2	54.7	14.4	104.7	47.3	41	99.4
ΙΤΑΛΙΑ	116.6	79.5	56.3	58	73.9	79.2	26.8	96	40.6	35.9	64.1
ΕΛΛΑΔΑ	0	0	0	0	0.1	0	0	0	0	0	0
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	0.1	0.1	1.1	0	0.1	8.1	2.1	9.4	0.9	1.9	4
ΓΑΛΛΙΑ	3.7	4.4	4.7	6.3	6.7	8.9	7.3	10.9	4.5	7.7	9
ΚΥΠΡΟΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΚΡΟΑΤΙΑ	1.5	1.5	1.5	1.5	2	2.5	2.5	0	0	0	0
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0.3	0.3	0.2	0.8	0.6	0.4	0.7	0.6	0.6	0.6	1
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	0.2	0.2	0.1	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0
ΒΕΛΓΙΟ	0.1	0.4	1	1.4	0.7	0.9	0.7	1.6	2.3	2	0.9
ΟΛΛΑΔΝΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΑΥΣΤΡΙΑ	0.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.1
ΠΟΛΩΝΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΤΣΕΧΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΟΥΗΔΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

<u>ΔΑΝΙΑ</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΝΟΡΒΗΓΙΑ*</u>	3.5	3	3.5	3	3	3	3.5	4	4	4	4
<u>ΕΛΒΕΤΙΑ*</u>	12.5	6	13	13	13.5	13.5	13.5	14	14.5	14.5	15
<u>ΜΑΛΤΑ</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΥΠΟΛ ΕΕ</u>	0.5	0.4	0.8	0.8	0	0.7	0.8	1	1	1.1	1.3
<u>ΣΥΝΟΛΟ ΕΕ</u>	179. 4	106. 6	95.9	99.8	115. 1	172. 2	72.7	242. 5	116	109	198. 8

Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιολάδου, <http://www.internationaloliveoil.org>

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι εισαγωγές των χωρών εκτός Ευρώπης ανά έτος. (σε χιλιάδες τόνους)

	2017	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<u>ΤΥΝΗΣΙΑ</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΤΟΥΡΚΙΑ</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΣΥΡΙΑ</u>	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΜΑΡΟΚΟ</u>	5	15	0	4	0	16	9.5	8	9	7	6
<u>ΑΛΓΕΡΙΑ</u>	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0.5	0.5	0	0
<u>ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΙΟΡΔΑΝΙΑ</u>	0	1.5	5	15	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΛΙΒΑΝΟΣ</u>	1	2	3	0	2.5	2.5	4.5	3.5	4.5	3.5	5.5
<u>ΙΣΡΑΗΛ</u>	12	8	13	7.5	3	3	4.5	2.5	2	3	4
<u>ΑΙΓΥΠΤΟΣ</u>	0	3.5	4	1	1.5	1	1	6	0.5	0	0
<u>ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ</u>	27	28.5	35	32	31.5	28.5	28	22	26	29	30
<u>ΛΙΒΥΗ</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΧΙΛΗ</u>	0.5	1	0.5	0.5	1	0.5	1	0.5	0.5	1	2
<u>Η.Π.Α.</u>	245	255	258	275	300	288	302.	294.	314	305	310.
<u>ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ</u>	0	0	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>ΑΛΒΑΝΙΑ</u>	0.5	1	1	1	1	1	1	1.5	1.5	1.5	1.5

<u>ΙΡΑΝ</u>	3	3	3	3.5	4.5	4	5	5.5	5	2.5	6
ΙΡΑΚ	0	0	8.5	6	6	6	6	1.5	1.5	1.5	1.5
ΤΑΙΒΑΝ	4	3	4	5	5	6	8.5	8	6.5	6.5	6.5
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	40	42	50.5	61.5	68	73	72.5	66.5	50	59.5	76.5
ΜΕΞΙΚΟ	10	9.5	9	10	11.5	14.5	15.5	16	15	14	14
ΚΑΝΑΔΑΣ	29	30	37	40	39.5	37	40.5	37.5	41	39.5	46.5
ΙΑΠΩΝΙΑ	29	30	40.5	35.5	43	51	54	59	53.5	54.5	55.5
ΣΑΟΥΔ. ΑΡΑΒΙΑ	5	5.5	5.5	13.5	13.5	19.5	20	22	22	23	23
ΡΩΣΙΑ	17	15	22	21	24	27	30	19	19.5	19.5	20
ΚΙΝΑ	0	12	18	29.5	40	39	32	31	34	39	40
ΥΠ ΠΑΡΑΓ ΧΩΡΕΣ	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2
ΥΠ ΜΗ ΠΑΡ ΧΩΡΕΣ	25	20	35	40	55	60	70	70	65	60	85
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ	635. 9	600. 6	651. 9	704. 3	768. 6	852. 7	780. 7	919. 5	789. 5	780. 5	934. 8

Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιολάδου, <http://www.internationaloliveoil.org>

4.3 Η εμπορική διαφορά εισαγωγών εξαγωγών του ελαιολάδου

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η διαφορά εισαγωγών εξαγωγών ελαιολάδου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (σε χιλιάδες τόνους)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<u>ΙΣΠΑΝΙΑ</u>	690	496	862	838	1041	131	1257	350	909	848	785
ΙΤΑΛΙΑ	-195	-170	-246	-220	-211	-135	-177	-350	-124	-257	-137
<u>ΕΛΛΑΔΑ</u>	63	76	92	74	95	178	-8	170	180	90	216
<u>ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ</u>	-40	-34	-25	-19	-2	-15	17	-9	39	-1	60
<u>ΓΑΛΛΙΑ</u>	-97	-107	-109	-107	-109	-108	-106	-104	-108	-106	-107
<u>ΚΥΠΡΟΣ</u>	-1	-1	-1	0	0	0	-3	0	0	0	0
<u>ΚΡΟΑΤΙΑ*</u>	-5	-7	-7	-7	-6	-6	-3	-3	-2	-3	-3
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	-48	-48	-50	-59	-61	-61	-66	-64	-63	-61	-64
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	-56	-56	-55	-70	-59	-62	-61	-63	-65	-70	-62
ΒΕΛΓΙΟ	-3	-12	-12	-14	-13	-14	-15	-15	-17	-14	-16
<u>ΟΛΛΑΔΝΙΑ</u>	-13	-12	-27	-16	-15	-14	-14	-13	-15	-16	-14
ΑΥΣΤΡΙΑ	-10	-9	-9	-9	-9	-8	-9	-9	-9	-9	-9
ΠΟΛΩΝΙΑ	-4	-5	-4	-10	-10	-8	-8	-8	-7	-7	-10
ΤΣΕΧΙΑ	-6	-5	-4	-6	-5	-4	-6	-10	-10	-7	-6
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	-6	-8	-6	-6	-5	-6	-6	-6	-6	-5	-5
<u>ΣΟΥΗΔΙΑ</u>	-7	-7	-7	-8	-8	-8	-10	-10	-11	-10	-6
ΔΑΝΙΑ	-4	-5	-4	-6	-5	-6	-7	-6	-6	-5	-5

<u>ΝΟΡΒΗΓΙΑ*</u>	-4	-3	-4	-3	-3	-4	-4	-4	-4	-4	-4
<u>ΕΛΒΕΤΙΑ*</u>	-13	-6	-13	-13	-14	-14	-14	-14	-15	-15	-15
<u>ΜΑΛΤΑ</u>	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
<u>ΥΠΟΛ ΕΕ</u>	-12	-12	-16	-21	-19	-20	-22	-20	-22	-20	-14

Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιολάδου, <http://www.internationaloliveoil.org>

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η διαφορά εισαγωγών εξαγωγών ελαιολάδου των χωρών εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (σε χιλιάδες τόνους)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<u>ΤΥΝΗΣΙΑ</u>	-130	-142	-97	-108	-129,5	-170	-58	-304	-102,5	-89,5	-200
<u>ΤΟΥΡΚΙΑ</u>	-15	-31	-29,5	-12	-20	-92	-35	-30	-15	-45	-70
<u>ΣΥΡΙΑ</u>	-20	-10	-18	-23	-25	-30	-10	0	-6	-12	-13
<u>ΜΑΡΟΚΟ</u>	3	12	-21	-26,5	-11	6	0	-17	-8	-2	-9
<u>ΑΛΓΕΡΙΑ</u>	0,5	0,5	0	0	0	0	0	0,5	0,5	0	0
<u>ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ</u>	-18,5	-14	-19	-12	-23,5	-12	-21,5	-12	-31	-16,5	-36
<u>ΙΟΡΔΑΝΙΑ</u>	-2	0	3	14	-1	-1,5	-9	-0,5	-0,5	-0,5	0
<u>ΛΙΒΑΝΟΣ</u>	-1,5	-0,5	0	-3	-1,5	-1,5	-1,5	-4	-5	-4,5	2,5
<u>ΙΣΡΑΗΛ</u>	12	8	13	7,5	2,5	2,5	4	2,5	2	3	4
<u>ΑΙΓΥΠΤΟΣ</u>	-1	0	4	1	-1,5	-3	-1	2	-0,5	-6,5	-7,5
<u>ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ</u>	23	22	27	26	25	26	23,5	17,5	22	24,5	25,5
<u>ΛΙΒΥΗ</u>	0	0	0	0	0	0	-2	0	0	0	0
<u>ΧΙΛΗ</u>	-1	-1	-2,5	-6	-9	-9,5	-9	-14	-10	-12	-12,5
<u>Η.Π.Α.</u>	242	252	255,5	272	295,5	282	297	288	306,5	297	302
<u>ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ</u>	0	-3	0	-4	-3,5	-3,5	-4	-6,5	-4,5	-6,5	-4,5
<u>ΑΛΒΑΝΙΑ</u>	0,5	1	1	1	1	1	1	1,5	1,5	1,5	1,5
<u>ΙΡΑΝ</u>	3	3	3	3,5	4,5	4	5	5,5	5	2,5	6
<u>ΙΡΑΚ</u>	0	0	8,5	6	6	6	6	1,5	1,5	1,5	1,5
<u>ΤΑΙΒΑΝ</u>	4	3	4	5	5	6	8,5	8	6,5	6,5	6,5

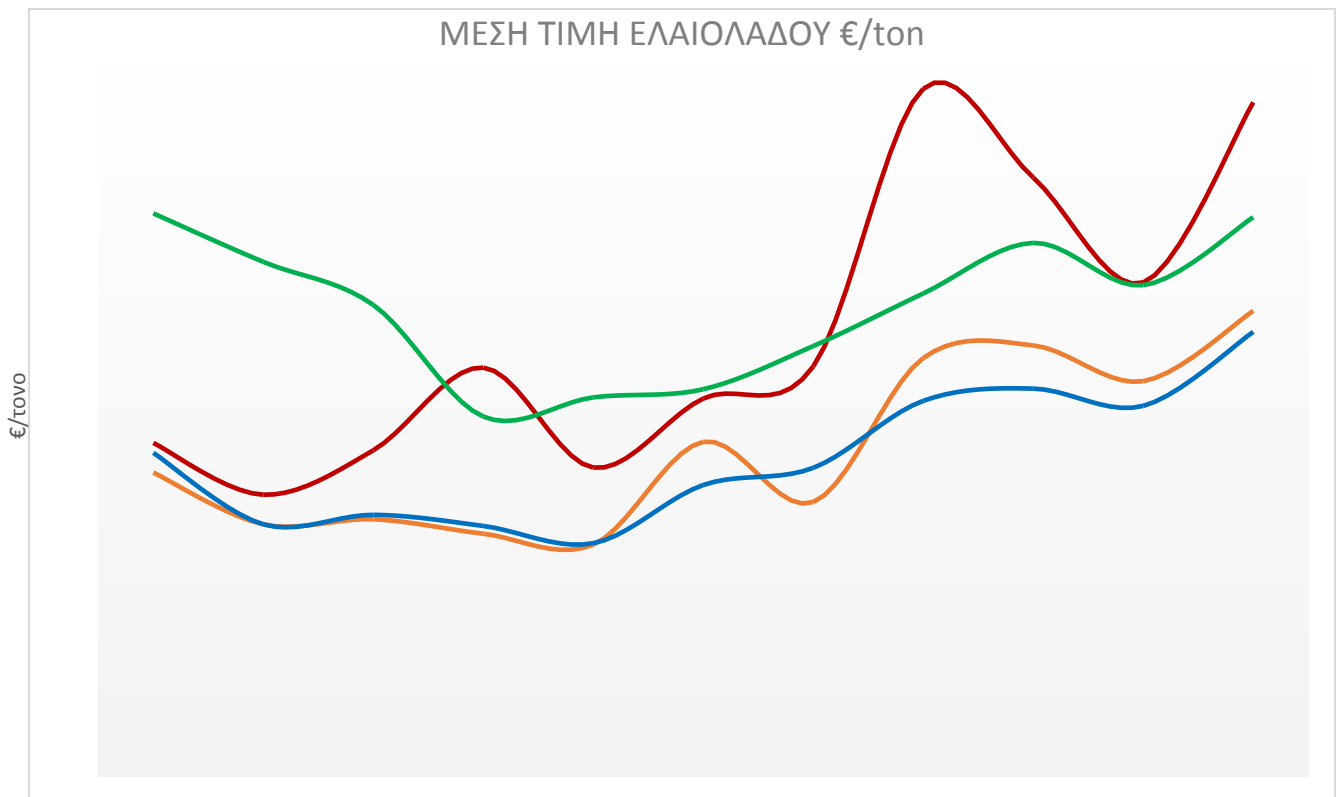
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	40	42	50,5	61,5	68	73	72,5	66,5	50	59,5	76,5
ΜΕΞΙΚΟ	10	9,5	9	10	11,5	14	14	15,5	14,5	14	14
ΚΑΝΑΔΑΣ	29	30	37	40	39,5	37	40,5	37,5	41	39,5	46,5
ΙΑΠΩΝΙΑ	29	30	40,5	35,5	43	51	54	59	53,5	54,5	55,5
ΣΑΟΥΔ. ΑΡΑΒΙΑ	4,5	5	5	13	13	19	19,5	21,5	21,5	22,5	22,5
ΡΩΣΙΑ	17	15	22	21	24	27	30	19	19,5	19,5	20
ΚΙΝΑ	0	12	18	29,5	40	39	32	31	34	39	40
ΥΠ ΠΑΡΑΓ ΧΩΡΕΣ	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-3	-3	-3	-3	-3
ΥΠ ΜΗ ΠΑΡΑΓ ΧΩΡΕΣ	25	20	35	40	55	60	70	70	65	60	85
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ	635,9	600,6	651,9	704,3	768,6	852,7	780,7	919,5	789,5	780,5	934,8

Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιόλαδου, <http://www.internationaloliveoil.org>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2007 – 2017

5.1 Μέση τιμή ελαιόλαδου

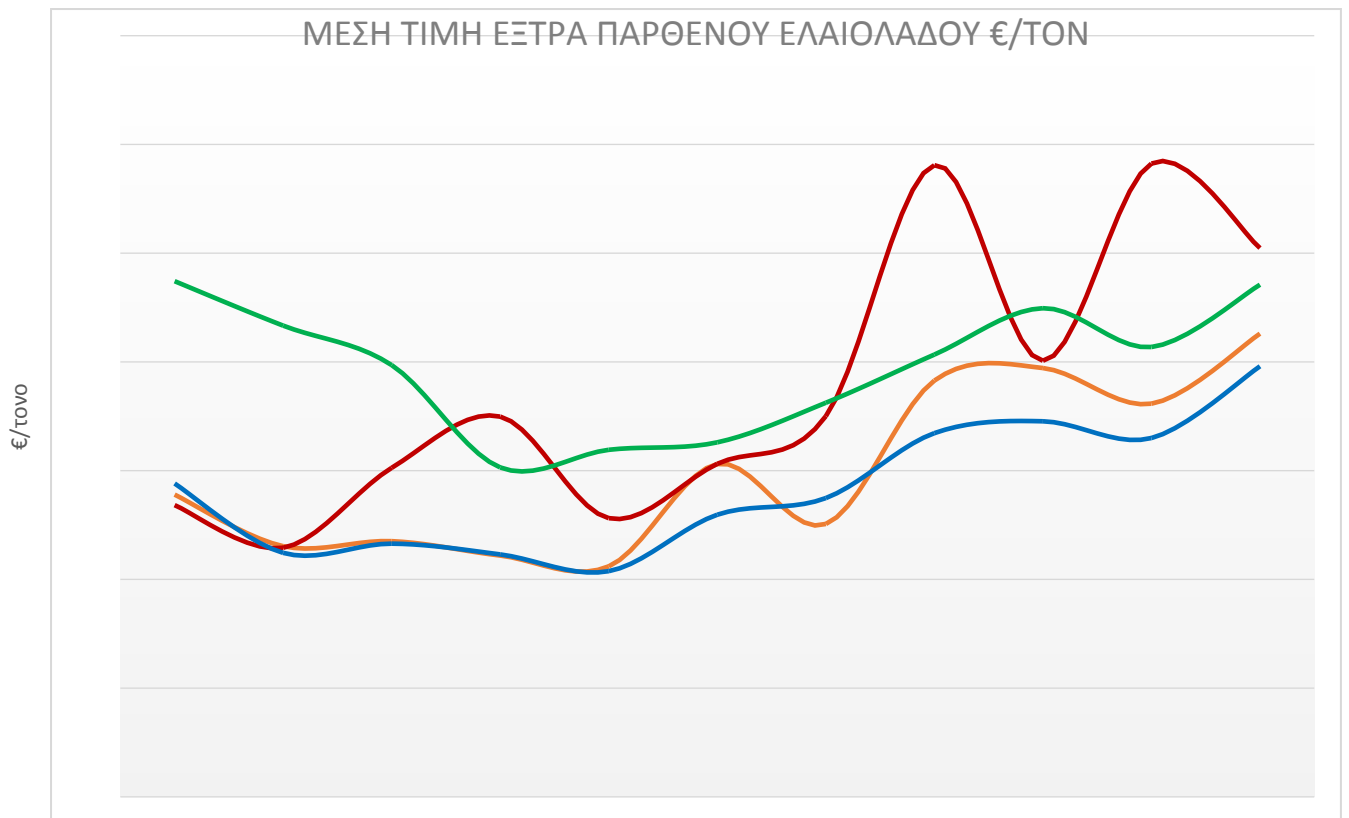

Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιολάδου, <http://www.internationaloliveoil.org>

Ο μεγαλύτερος παραγωγός ελαιόλαδου είναι η Ισπανία. Κάθε χρόνο κατά μέσον όρο παράγει 1.200.000 τόνους. Τα λάδια των Ισπανών όμως, πλην εξαιρέσεων, είναι κατώτερης ποιότητας και από της Ελλάδας και από της Ιταλίας. Κατακλύζουν ωστόσο τον κόσμο. Οι Ιταλοί παράγουν εξαιρετικό λάδι αλλά κάνουν τεράστιες εξαγωγές διότι ακόμη ο ξένος καταναλωτής αυτούς ταυτίζει με το ελαιόλαδο. Έτσι λοιπόν η Ισπανία είναι ο νούμερο ένα ρυθμιστής της παγκόσμιας τιμής του ελαιόλαδου. Η Ιταλία βασισμένη στην ποιότητα του ελαιόλαδου της, διατηρεί σταθερά ανώτερη τιμή από αυτή της Ισπανίας. Η Ελλάδα όντας πολύ μικρότερη σε παραγωγή από την Ισπανία και πολύ πίσω σε εξαγωγές τόσο από Ισπανία όσο και από την Ιταλία, ακολουθεί τις τιμές τις αγορές, κοντά στις τιμές της Ισπανίας αλλά σταθερά πιο χαμηλά (περίπου -5%).

Είναι φανερό πως μετά τις χρονιές 2012 και 2014 που η παραγωγή ελαιόλαδου της Ισπανίας ήταν πολύ χαμηλή η μέση τιμή ελαιόλαδου εκτοξεύθηκε. Η αγορά ακολουθώντας τον κανόνα προσφοράς-ζήτησης αντέδρασε φυσιολογικά αυξάνοντας την τιμή. Συμπέρασμα αυτού είναι η δυναμική του όγκου παραγωγής, άρα και της Ισπανίας στην διαμόρφωση της τιμής του ελαιόλαδου.

5.2 Μέση τιμή παρθένου ελαιόλαδου

Πηγή: Διεθνής οργανισμός ελαιολάδου, <http://www.internationaloliveoil.org>

Όσο σε όλες τις ποιότητες, τόσο και στο έξτρα παρθένο ελαιόλαδο οι τιμές της διεθνούς αγοράς διαμορφώνονται με την ίδια μορφή, ακολουθούν δηλαδή την ένταση της ποσότητας της Ισπανίας και της εξαγωγικής δυναμικής της Ιταλίας.

Η διαφορά που εντοπίζεται στην συγκεκριμένη κατηγορία είναι πως τις περιόδους που αυξάνεται η τιμή του παρθένου ελαιόλαδου στην διεθνή αγορά, η τιμές του Ιταλικού παρθένου ελαιόλαδου εκτοξεύονται. Το γεγονός αυτό μπορεί να θεωρηθεί λογικό καθώς η Ιταλία έχει το πιο ισχυρό Brand name στην αγορά του ποιοτικού ελαιόλαδου και όχι άδικα. Στις περιπτώσεις αυτές η τιμή του έξτρα παρθένου ελαιόλαδου από την Ιταλία, είναι διπλάσια από αυτές της Ισπανίας και της Ελλάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Η κουλτούρα του ελαιόλαδου.

Το ελαιόλαδο είναι ιστορικά θέμα της μεσογείου. Οι χώρες της μεσογείου είναι αυτές που το παράγουν, το έχουν συνδέσει με τις παραδόσεις, την θρησκεία, τον τρόπο ζωής και διατροφής τους και είναι αυτές που το καταναλώνουν και το εξάγουν. Το ελαιόλαδο είναι ακριβό και ποιοτικό προϊόν, άρα δύσκολα κάποιος θα το βάλει στον τρόπο ζωής του, αν δεν έχει μάθει να ζει με αυτό και φυσικά να έχει εύκολη πρόσβαση (να το παράγει). Τα τελευταία χρόνια λόγω της ποιότητας του αποτελεί προϊόν υψηλού γαστρονομικού ενδιαφέροντος.

2. Η παραγωγή ελαιόλαδου.

Όταν αναφερόμαστε στο ελαιόλαδο αυτόματα το ενδιαφέρον εστιάζει στις χώρες της μεσογείου και μάλιστα στο top 3 (Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα). Αυτό γίνεται από τον εξής απλό παράγοντα, τα 2/3 της παγκόσμιας παραγωγής ελαιόλαδου είναι το top 3. Η σημαντικότητα αυτού του γεγονότος είναι ότι αυτές οι 3 χώρες οδηγούν την παγκόσμια αγορά.

3. Τι γίνεται στην Ευρώπη.

Στο χρηματιστήριο του ελαιόλαδου δεν χωρούν μεγάλα λόγια ούτε η ρητορική των πολιτικών. Ο μεγαλύτερος παραγωγός ελαιόλαδου είναι η Ισπανία. Κάθε χρόνο κατά μέσον όρο παράγει 1.200.000 τόνους. Το 2017, έχοντας μια μέση χρονιά έφθασε τους 1.300.000 τόνους. Τα λάδια των Ισπανών όμως, πλην εξαιρέσεων, είναι κατώτερης ποιότητας και από της Ελλάδας και από της Ιταλίας. Κατακλύζουν ωστόσο τον κόσμο. Οι Ιταλοί παράγουν εξαιρετικό λάδι αλλά κάνουν τεράστιες εξαγωγές διότι ακόμη ο ξένος καταναλωτής αυτούς ταυτίζει με το ελαιόλαδο και επειδή τους λείπουν αρκετές εκατοντάδες χιλιάδες τόνοι κάθε χρόνο, κάνουν μεταξύ άλλων εισαγωγές και από την Ελλάδα που παράγει περίπου 350.000 τόνους τον χρόνο. Η Ελλάδα έχει προς το παρόν ένα περίσσειμα 100.000-120.000 τόνων και υπάρχει ανάγκη να τους πουλάει αυτή την ποσότητα κάθε χρόνο διότι το ελαιόλαδο μετά τους 18 μήνες στα δοχεία χάνει πολύ σε ποιότητα. Δυστυχώς οι Ιταλοί είναι οι μόνοι που αγοράζουν το λάδι της Ελλάδος, κανένας άλλος. Είναι μύθος το ότι οι γείτονες δεν έχουν καλά λάδια και τα κάνουν καλύτερα μόνο χάρη στα δικά μας. Οι αριθμοί τον καταρρίπτουν.

4. Η ποιότητα του Ιταλικού και του Ελληνικού ελαιόλαδου.

Είναι μύθος το ότι οι Ιταλοί δεν έχουν καλά λάδια και τα κάνουν καλύτερα μόνο χάρη στα Ελληνικά. Οι αριθμοί τον καταρρίπτουν. Η τεχνολογία το καταρρίπτει. Η αλήθεια είναι πως η Ελλάδα έχει την καλύτερη ποιότητα ελιάς και η Ιταλία το καλύτερο ελαιόλαδο. Ο λόγος που γίνεται αυτό είναι ο παράγοντας τεχνολογία. Οι Ιταλοί έχουν

μεγαλύτερη τεχνογνωσία και καλύτερης τεχνολογίας ελαιοτριβεία, με αποτέλεσμα το ελαιόλαδο να μην χάνει ποιότητα και αρώματα κατά την σύνθλιψη της ελιάς. Αν δοθούν σε ποσοστά οι παράγοντες που διαμορφώνουν την ποιότητα θα είναι: 60% το ελαιοτριβείο, 20% ο βαθος ωρίμανσης, 15% η ποικιλία, οι διάφορες ασθένειες και ιδιαίτερα ο δάκος, 5% οι τοπικές συνθήκες.

5. Κατανάλωση ελαιόλαδου.

Μελετώντας την κατανάλωση ελαιόλαδου ετήσια ανά άτομο σε κάθε χώρα, είναι προφανές ότι το ελαιόλαδο καταναλώνεται από τις χώρες που το παράγουν. Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Πορτογαλία και άλλες 6 Ευρωπαϊκές χώρες κλείνουν το top 10 παγκοσμίως. Άλλος ένας παράγοντας που επηρεάζει την κατανάλωση ελαιόλαδου είναι η τιμή. Το ελαιόλαδο είναι ποιοτικό και ακριβό προϊόν, άρα αυτοί που θα προσπαθήσουν να το αποκτήσουν είναι χώρες με υψηλό βιοτικό επίπεδο, στην λίστα αυτή καταγράφονται οι Η.Π.Α η Αυστραλία η Σαουδική Αραβία. Μια ενδιαφέρουσα περίπτωση αποτελεί η Κίνα, της οποίας το βιοτικό επίπεδο βρίσκεται σε ανοδικά επίπεδα και σε συνδυασμό με την ένταση που τις προσδίδει πολλαπλασιαστικά ο πληθυσμός, τα τελευταία χρόνια αποτελεί και θα αποτελέσει μελλοντικά έναν σημαντικό παράγοντα στο διεθνές εμπόριο ελαιόλαδου.

6. Εισαγωγές ελαιόλαδου.

Στον τομέα των εισαγωγών τα δεδομένα είναι πολύ συγκεκριμένα. Οι χώρες που δεν κάνουν παραγωγή αλλά καταναλώνουν το ελαιόλαδο είναι και αυτές που το εισάγουν αποκλειστικά και μόνο προς κατανάλωση, τέτοιες περιπτώσεις είναι οι Η.Π.Α, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιαπωνία κα. Μοναδική εξαίρεση παγκοσμίως αποτελεί η Ιταλία. Παρόλο που καταλαμβάνει τη 2η θέση μεταξύ των χωρών με τη μεγαλύτερη παραγωγή παγκοσμίως, η Ιταλία, κατέχει διαχρονικά την πρώτη θέση στις εισαγωγές παρθένου ελαιόλαδου. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η Ιταλία επενδύει συστηματικά στην τυποποίηση και εμπορία ελαιόλαδου, έχοντας κατορθώσει τα “ιταλικά” ελαιόλαδα να κυριαρχούν στην παγκόσμια αγορά.

7. Εξαγωγές ελαιόλαδου.

Επίσης στον τομέα των εξαγωγών τα πράγματα είναι πολύ συγκεκριμένα και παρατηρώντας τους αριθμούς, πολύ εύκολα διακρίνουμε ότι η Ισπανία και η Ελλάδα πωλούν το ελαιόλαδο τους στους Ιταλούς, οι οποίοι το συσκευάζουν, το τυποποιούν και το διαθέτουν σε όλες τις χώρες του κόσμου. Βέβαια είναι σημαντικό εδώ

να επισημάνουμε την προσπάθεια ορισμένων χωρών τα τελευταία χρόνια να αυξήσουν την παραγωγή τους με σκοπό την εξαγωγή στην διεθνή αγορά, αυτές οι χώρες είναι η Τουρκία, η Πορτογαλία, Η Τυνησία, το Μαρόκο, η Χιλή, η Αργεντινή και ο Λίβανος.

8. Το Χρηματιστήριο του ελαιόλαδου.

Οι τιμές του ελαιόλαδου στην διεθνή αγορά έχουν 2 βασικούς κανόνες και 2 "παίκτες". Οι βασικοί κανόνες είναι, όπως σε όλα τα προϊόντα, η προσφορά και η ζήτηση. Απ' την άλλη πλευρά οι "παίκτες" είναι η Ισπανία και η Ιταλία. Η Ισπανία με τον όγκο παραγωγής της κατακλύζει όλο τον κόσμο με το ελαιόλαδο της ενώ η Ιταλία με την εξαγωγική δυναμική της και την ποιότητα της καθορίζει τις τιμές τόσο σε όλες τις ποιότητες αλλά ακόμα περισσότερο στο έξτρα παρθένο ελαιόλαδο. Χώρες όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία που έχουν μεγάλους όγκους παραγωγής είναι αναγκασμένες να ακολουθούν τις τιμές των Ισπανών και των Ιταλών. Συγκυριακά ίσως η Ελλάδα να μπορέσει να αποτελέσει παράγοντα διακύμανσης τιμών ελαιόλαδου και αυτό θα συμβεί αν οι Ισπανοί και οι Ιταλοί έχουν κακές χρονιές παραγωγής σε συνδυασμό με μία καλή χρονιά για την Ελλάδα.

9. Προοπτική της διεθνούς αγοράς ελαιόλαδου.

Η διεθνής αγορά ελαιόλαδου εμφανίζει ικανοποιητική προοπτική κέρδους και πολύ μεγάλη προοπτική εξέλιξης. Το γεγονός που της δίνει αυτή την προοπτική είναι τα δίκτυα διανομής και η εξέλιξη του διεθνούς εμπορίου εν γένη. Εξελικτικά το κόστος διακίνησης των προϊόντων από χώρα σε χώρα μειώνεται, η ζήτηση του ελαιόλαδου εξαρτάται κατά πολύ από το την τιμή του, άρα συνεχίζει να γίνεται όλο και περισσότερο ενδιαφέρον ως προϊόν για όλο τον κόσμο. Αποτελεί προϊόν γαστρονομικού ενδιαφέροντος. Το πρόβλημα είναι ότι μέχρι στιγμής είναι ότι το παράγουν και το διαθέτουν λίγοι και το κάνουν καλά ακόμα λιγότεροι. Πιο συγκεκριμένα δεν υπάρχει κάποιος πλην των Ισπανών και των Ιταλών ο οποίος να έχει μεγάλες προοπτικές στην διεθνή αγορά. Η Ελλάδα θα μπορούσε να αποτελέσει μια τέτοια περίπτωση λόγω του σημαντικού όγκου παραγωγής και του χαμηλού κόστους αλλά λείπει η τεχνολογία και η στρατηγική στόχευση της χώρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι όγκος που παράγει η χώρα δεν συγκεντρώνεται για να μπορέσει να τυποποιηθεί να εξαχθεί για να αποφέρει μεγαλύτερα κέρδη.

10. Κόστος επένδυσης και απόδοσης.

Η μηχανική συγκομιδή στην γραμμική καλλιέργεια ελιάς μειώνει το κόστος παραγωγής ελαιόλαδου κατά €1.- ευρώ. Δηλαδή, αν η μέση τιμή τα τελευταία χρόνια είναι €3.- με το συμβατικό τρόπο καλλιέργειας και συγκομιδής το κόστος φτάνει € 2,80.- με € 3.- δηλαδή δεν υπάρχει κέρδος! Φυσικά, ο μη υπολογισμός της προσωπικής εργασίας του

ιδιοκτήτη & της οικογένειας του δεν συνάδει με τους οικονομικούς όρους.

Το κόστος στη γραμμική καλλιέργεια ελιάς, μαζί με τις εισροές (χαλκός, λίπασμα, πότισμα, κτλ) κινείται μεταξύ € 1,80 - € 2,00. Δηλαδή, στην περίπτωση που κάποιος θέλει να μείνει στο αρχικό στάδιο της επένδυσης η απόδοση θα είναι €1.- ανά λίτρο λάδι (πάντα ανάλογα με την τρέχουσα τιμή).

Η απόσβεση της επένδυσης γίνεται μετά από 5 ή 6 χρόνια και η ανανέωση της φυτείας μετά το 16ο έτος. Φυσικά μπορεί να προχωρήσει σε τυποποίηση, branding & προώθηση του προϊόντος. Έτσι θα μεγαλώσει κατά πολύ το περιθώριο κέρδους του. Αυτή η επένδυση επιδοτείται στην παρούσα φάση.

Το κόστος της αρχικής επένδυσης ορίζεται στα € 1.000 ανά στρέμμα και συμπεριλαμβάνει: δενδρύλλια ελιάς, πασσάλους, καλάμια μπαμπού, αρδευτικό & σύρμα. Υπάρχει δυνατότητα για λύσεις "με το κλειδί στο χέρι" όπως και παρακολούθηση της καλλιέργειας μετά την φύτευση, αλλά τα κόστη υπολογίζονται ανά περίπτωση.

Βιβλιογραφία

1. Food and Agriculture Organization of the United Nations:
<http://www.fao.org/home/en/>
2. International Olive Council:
<http://www.internationaloliveoil.org/>

3. Ελληνική Γεωργία:
<https://www.ellinikigeorgia.gr/pagkosmio-emporio-elaioladou-protexores-se-paragogi-eisagoges-exagoges/>
4. Agrommist:
<https://agronomist.gr/blog/blog/i-grammiki-kalliergeia-tis-elias>
5. Eurostat:
<https://ec.europa.eu/eurostat/home?>